

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**ANALIZA MOTIVACIJE ŠTUDENTOV ZA OPRAVLJANJE
ŠTUDENTSKEGA DELA**

Špela Rztresen

Ljubljana, september 2019

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**ANALIZA MOTIVACIJE ŠTUDENTOV ZA OPRAVLJANJE
ŠTUDENTSKEGA DELA**

Kandidatka: Špela Rztresen
Vpisna številka: 04044846
Študijski program: Univerzitetni študijski program Upravljanje javnega sektorja prva stopnja

Mentor: doc. dr. Lan Umek

Ljubljana, september 2019

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Špela Rztresen, študentka univerzitetnega študijskega programa Upravljanje javnega sektorja prva stopnja, z vpisno številko 04044846, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: Analiza motivacije študentov za opravljanje študentskega dela.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je priloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo, in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerimi so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Uradni list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Manuela Dajnko

Ljubljana, 12. 09. 2019

Podpis avtorice:

POVZETEK

Ker sem tudi sama študentka, me je v diplomskem delu zanimalo, kakšen pogled imajo na študentsko delo drugi študentje. Ukvarjala sem se predvsem s tem, zakaj študentje študentsko delo opravljajo in kako to vpliva na njihov študijski uspeh. Poleg tega sem se osredotočila tudi na finančno stanje študentov in na finančno stanje njihovih družin, da bi ugotovila, ali to vpliva na samo odločitev za opravljanje študentskega dela. Nato sem podatke primerjala s podatki Republike Hrvaške. Podatke za svojo raziskavo sem pridobila preko spletne ankete. Poleg tega pa sem v diplomski nekatere podatke primerjala tudi z raziskavo Eurostudent VI, ki je potekala v letu 2016. V okviru analize sem ugotovila, da študentje opravljajo študentsko delo predvsem zaradi pridobivanja delovnih izkušenj oziroma kompetenc in zaradi finančnih prilivov. Ugotovila sem tudi, da ne morem trditi, da opravljanje študentskega dela vpliva na študijski uspeh posameznega študenta. Študentsko delo na študente ne vpliva negativno, pravzaprav je, po podatkih sodeč, precej priljubljeno in študentom pomaga nadalje v življenju in pri bodočih zaposlitvah.

Ključne besede: študentsko delo, motivacija, raziskava Eurostudent VI, študent, Slovenija, Hrvaška

ABSTRACT

STUDENT MOTIVATION RESEARCH IN WORKING PART TIME

Because I am also a student, I was interested in the bachelor's thesis what kind of attitude other students have regarding student work. I discussed mostly that why students perform student work and how this influences their studying success. In addition, I focused also on the financial condition of students and on the financial condition of their families to ascertain whether this influences the decision for performing student work. Then, I compared the data with the data of the Republic of Croatia. I gained the data for my research through an online survey. In addition, I compared some of the data in the thesis also with the Eurostudent VI research which was performed in 2016. Within the framework of the analysis, I ascertained that students perform student work mostly in order to acquire working experiences and competencies and because of financial incomes. I also ascertained that I cannot assert that performing student work influences the study success of an individual student. Student work does not influence students negatively. Actually, it is very popular and helps students later in their lives and in future employment.

Keywords: Student work, Motivation, Eurostudent VI research, Student, Slovenia, Croatia

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA	III
POVZETEK	V
ABSTRACT	VI
STUDENT MOTIVATION RESEARCH IN WORKING PART TIME.....	VI
KAZALO.....	VII
KAZALO PONAZORITEV.....	VIII
KAZALO GRAFIKONOV	VIII
KAZALO TABEL	VIII
1 UVOD.....	1
2 MOTIVACIJA.....	3
2.1 MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI IN MOTIVACIJSKA TEORIJA	3
3 ŠTUDENSKO DELO	5
3.1 VPLIV ŠTUDENSKEGA DELA V SLOVENIJI	6
3.2 POMEN ŠTUDENSKEGA DELA ZA MLADE	7
3.3 ZAKAJ SE ŠTUDENTJE ODLOČIJO ZA ŠTUDENSKO DELO?	7
3.4 ŠTUDENSKO DELO NA HRVAŠKEM	8
3.5 ŠTUDENSKO DELO V SLOVENIJI	9
3.6 PRIMERJAVA ŠTUDENSKEGA DELA V SLOVENIJI IN NA HRVAŠKEM.....	10
4 ZAPOSLOVANJE MLADIH	11
5 RAZISKAVA EUROŠTUDENT VI	12
6 RAZISKAVA ŠTUDENTOV ZA OPRAVLJANJE ŠTUDENSKEGA DELA.....	14
6.1 METODOLOŠKI OKVIR RAZISKAVE.....	14
6.2 OBDELAVA PODATKOV IN INTERPRETACIJA REZULTATOV	14
6.2.1 Demografski del/opis vzorca	14
6.2.2 Jedro ankete.....	17
7 PRIMERJAVA SLOVENIJE IN HRVAŠKE PO RAZISKAVI EUROSTUDENT VI	29
8 ANALIZA HIPOTEZ.....	31
9 ZAKLJUČEK	35
LITERATURA IN VIRI	37
PRILOGE.....	39
PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK	39

KAZALO PONAŽORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Spol anketiranca	14
Grafikon 2: Stopnja študija	15
Grafikon 3: Starostna skupina anketiranca	16
Grafikon 4: Način študija	17
Grafikon 5: Kraj bivanja med študijem	18
Grafikon 6: Število bivajočih v socialno ogroženi družini	19
Grafikon 7: Opravljanje študentskega dela	20
Grafikon 8: Čas opravljanja študentskega dela	21
Grafikon 9: Razlogi za pridobitev izkušenj od opravljanja študentskega dela	24
Grafikon 10: Vpliv študentskega dela na študijski uspeh	27

KAZALO TABEL

Tabela 1: Študentsko delo v Sloveniji in na Hrvaškem – primerjava	10
Tabela 2: Povprečna poraba časa za študijske obveznosti in povprečno študentsko delo po urah na teden v različnih državah	13
Tabela 3: Čas opravljanja študentskega dela	21
Tabela 4: Razlogi za pridobitev izkušenj od opravljanja študentskega dela	23
Tabela 5: Vpliv študentskega dela na študijski uspeh	26
Tabela 6: Primerjava rezultatov raziskave Eurostudent VI med Slovenijo in Hrvaško	30
Tabela 7: Kontingenčna tabela za spremenljivki »socialna ogroženost« in »opravljanje študentskega dela«	31
Tabela 8: Rezultati testa hi-kvadrat	32
Tabela 9: Opisne statistike	33
Tabela 10: T-test za en vzorec	33

1 UVOD

Življenje postaja vse dražje, poleg tega pa stane tudi šolanje oziroma izobrazba, kljub temu da je šolstvo v Sloveniji praviloma urejeno brezplačno, zato se veliko mladih že v času šolanja odloča za študentsko delo, še posebej tisti iz socialno ogroženih družin. V Sloveniji sicer imamo tudi sistem štipendiranja, vendar so štipendije precej nizke. To vpliva predvsem na študente, ki v času študija ne bivajo doma, temveč v drugih mestih, saj so njihovi stroški višji. Študentje pa ne potrebujejo nujno denarja le za kritje svojih študijskih stroškov, ampak tudi za druge stvari, kot na primer za finančno podporo svoji družini in podobno. Vsaka država ima svoj način urejenosti študentskega dela. Sama sem se posvečala predvsem Sloveniji, ki sem jo po zakonski urejenosti primerjala z Republiko Hrvaško. Za to državo sem se odločila zato, ker je ena izmed sosed Slovenije in me je zanimalo, kolikšna je podobnost med njima. Živimo v času, ko so življenjski stroški vse višji, zato se tudi študentje odločamo za študentsko delo, sploh tisti, katerih starši imajo nižje mesečne prihodke. Študentje porabijo manj časa za študijske obveznosti, saj morajo poleg tega v svoj čas vključiti tudi zaposlitev. Dejansko so študentje, ki opravljajo več ur študentskega dela na tedenski ravni, bolj obremenjeni kot nekateri redno zaposleni za 40-urni delavnik, saj poleg vseh ur na fakulteti in študijskega dela doma opravljajo še študentsko delo. Problematiko vidim v tem, da taki študentje porabijo veliko časa za opravljanje študentskega dela, da si zagotovijo finančne prilive, kar pa zna vplivati na samo študijsko uspešnost, saj jim zmanjka časa, ki bi ga lahko izkoristili za sproščanje in obštudijske dejavnosti. Ker sem sama študentka, tudi jaz opravljam študentsko delo. V času predavanj in izpitov sem svoje delo prilagajala študijskim obveznostim, torej sem ga zmanjšala, zato uspešnost mojega študija ni preveč pogojena z opravljanjem študentskega dela. Ker pa smo ljudje različni, imamo različne finančne zmožnosti in različne prioritete v življenju, verjamem, da vsak študent na to gleda drugače. Zato želim to področje bolj raziskati. Namen moje raziskave je ugotoviti, kako količina študentskega dela vpliva na uspešnost študija, torej njuno medsebojno odvisnost. Ali so študentje, ki opravljajo večjo količino študentskega dela, manj uspešni na študijskem področju za razliko od tistih, ki opravljajo manj študentskega dela ali ga sploh ne. Poleg tega je moj namen tudi osredotočanje na same motive za delo tistih študentov, ki delo opravljajo. Cilji diplomskega dela:

- ugotoviti, kateri študentje se pogosteje odločajo za študentsko delo (na primer tisti iz socialno ogroženih družin).
- ugotoviti, zakaj želijo študentje pridobivati izkušnje s študentskim delom. Je glavni motiv morda lažja pridobitev zaposlitve v prihodnosti ali pa zaposlitev v isti organizaciji, kjer opravljajo študentsko delo.
- ugotoviti, kako količina študentskega dela vpliva na uspešnost študija.

Pri izdelavi diplomske naloge sem uporabila opisno metodo s študijo in interpretacijo mednarodne raziskave Eurostudent VI (socialni in ekonomski pogoji življenja študentov v Evropi 2016–2018). Uporabila pa sem tudi drugo domačo in tujo literaturo. Za ugotavljanje obstoječega stanja v populaciji ljubljanskih študentov in za zbiranje podatkov sem uporabila tehniko ankete. Podatke, ki sem jih pridobila s pomočjo ankete, sem primerjala s podatki raziskave Eurostudent VI. Kasneje sem primerjala še podatke iz raziskave Eurostudent VI, in sicer med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Glede na anketo sem si postavila naslednje hipoteze:

H1: Za študentsko delo se v večjem številu odločajo študentje iz socialno bolj ogroženih družin.

H2: Glavni motiv za opravljanje študentskega dela so delovne izkušnje.

H3: Večja količina študentskega dela negativno vpliva na uspešnost študija.

Na začetku diplomskega dela sem predstavila definicijo motivacije, motivacijske dejavnike in motivacijsko teorijo. Nadaljevala sem z definicijo študentskega dela in z njegovim vplivom na slovensko družbo. Glede na to, da sem se odločila za primerjavo našega sistema študentskega dela s hrvaškim, sem na kratko opisala glavne značilnosti zakonodaje urejenosti študentskega dela v obeh državah. Nato je sledil še kratek povzetek ugotovitev rezultatov raziskave Eurostudent VI, ki je bila izvedena leta 2016. Svojo raziskavo sem izvajala s pomočjo ankete, ki je dodana na koncu diplomske naloge kot priloga 1. Nadaljevala sem z analizo in interpretacijo rezultatov ankete ter hkrati primerjala svoje rezultate, pridobljene leta 2019, z rezultati iz raziskave Eurostudent VI iz leta 2016. Ta primerjava se navezuje zgolj na Republiko Slovenijo. V zadnjem delu sem primerjala Slovenijo in Hrvaško glede na starostni profil študentov, njihovo socialno stanje in razloge za opravljanje študentskega dela, s podatki iz raziskave Eurostudent VI.

2 MOTIVACIJA

Pri problemu, ki sem ga raziskovala, igra motivacija zelo veliko vlogo. Lahko jo definiramo kot neki proces, ki sproža človekovo aktivnost. Poleg tega poenoti človeško obnašanje in ga uravnava z namenom dosege nekih želenih ciljev posameznika ali skupine. Motivacija se lahko pojavlja v več oblikah, kot so na primer potrebe, želje, interesi, hotenja ipd. Vse to lahko z eno besedo imenujemo motivi ali pa nagibi, kar je razlog, da človek deluje. Z motivacijo se človek odloča za določene predmete ali pa se od njih odvrta (Krajnc, 1982, str. 21).

Po besedah Mayerja (1994, str. 18) je motivacija na delovnem mestu: »nenehen spodbujevalen proces osmišljanja osebnega poslovnega življenja in doživljanje zadovoljstva, ki ga omogoča ustvarjalno delo v podjetju, naravnano k uspešnosti, osebni in strokovni rasti zaposlenih ter prispevkom posameznikov in skupin k odličnosti.«

2.1 MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI IN MOTIVACIJSKA TEORIJA

Obstaja več vrst motivov oziroma motivacijskih dejavnikov, in sicer (Uhan, 2000, str. 11):

- primarni, kamor štejemo biološke in socialne motive (spanje, žeja, materinstvo),
- sekundarni, ki nastajajo tekom življenja (interesi, stališča, navade),
- pridobljeni in podedovani motivi,
- univerzalni ali splošni, regionalni in posamični motivi.

Motivacijskih dejavnikov je zelo veliko, osredotočila se bom na tiste, ki so povezani z delom. Bistveno je, kaj nas kot zaposlene motivira za čim bolj kakovostno opravljanje dela. Ti dejavniki so zanimivo delo, primerno delovno okolje, medsebojni odnosi s sodelavci, plača oziroma zaslužek, možnost polnega uveljavljanja delovnih sposobnosti in podobno (Uhan, 2000, str. 30).

Pomemben motivacijski dejavnik za študente kot zaposlene je plača, saj nam omogoča lažje življenje ali pa samo to, da si lahko privoščimo nekaj več, kot bi si lahko brez dela in dodatnega denarja. Te stvari so na primer potovanja, izleti, nova oblačila ipd. Pomembni so tudi odnosi s sodelavci, vendar lahko kot študentje vseeno hitro menjamo zaposlitve. Če se na svojem delovnem mestu ne počutimo dobrodošle in sprejete, nas to lahko hitro prepriča, da zapustimo trenutno delovno mesto.

Poznamo več teorij motivacij, ki so se razvijale skozi čas. Posvetila se bom tisti, ki je v zvezi z delom in zaposlitvijo. To je teorija ekonomske motivacije, ki je povezana s plačo kot motivacijskim dejavnikom.

Izhodišče te teorije je, da človek dela zato, da bi zaslužil in to je bistveno. Spodbuda oziroma motivacija za delo posameznika so denar ali pa materialne dobrine, zaradi katerih posameznik opravi tisto dejavnost, ki se zahteva kot pogoj za plačilo oziroma zaslužek. Ekonomska motivacija nima enakega vpliva na vse skupine delavcev. Zaposleni, ki so na nižje plačanem delovnem mestu, so bolj odvisni od ekonomske motivacije, saj lahko tako lažje preskrbijo sebe oziroma svojo družino. Bolj kot je z zaslužkom zagotovljen normalen način življenja zaposlenemu in njegovi družini, bolj je zagotovljena tudi njihova socialna varnost. Zato se pri takih posameznikih poleg ekonomske motivacije pojavijo tudi drugi motivacijski dejavniki (Uhan, 2000, str. 22).

Ta teorija bolj ustreza za neke določene skupine delavcev. To so delavci z nizkimi zaslužki in materialisti (materialne dobrine so jim smisel življenja). Tretja skupina pa so mladi delavci, ki si ustvarjajo dom in družino in zato potrebujejo čim večjo količino denarja (Uhan, 2000, str. 22).

V to tretjo skupino bi lahko šteli tudi študente z opravljanjem študentskega dela, saj jih precej ne živi več pri starših doma, ampak v svojih stanovanjih/sobah, ki jih plačujejo sami. Poleg tega pa tudi veliko posameznikov že v študentskih letih dobi otroka oziroma si ustvari družino, zato še toliko bolj poprimejo za vsako delo, ki jim ponudi finančna sredstva za preživetje sebe in družine ter čim večjo finančno varnost.

3 ŠTUDENSKO DELO

Nekoč so mladi v svet dela vstopili bolj zgodaj kot mi sedaj, saj se takrat večina ljudi ni toliko posvečala izobrazbi, ampak bolj zgodnji zaposlitvi in delovnim izkušnjam, ki so jih pridobili. Sedaj traja izobraževanje velikega števila mladih še v tretjem desetletju življenja. Zato se je začel uveljavljati sistem fleksibilne podzaposlenosti. To pomeni, da mladi opravljajo obštudijske zaposlitve, ki jih imenujemo tudi delne zaposlitve (Ule & Mihelj, 1995, str. 56).

V Veliki Britaniji so leta 2009 delali raziskavo in ugotavljali, kako študentje fakultet usklajujejo študij s študentskim delom. Ugotovili so, da študentje večinoma opravljajo študentsko delo zaradi prejetja finančnih sredstev in za pridobitev izkušenj. Za le-te pa ni nujno, da so s področja študija, saj tudi druga področja dela prinašajo pomembne izkušnje. Ugotovili so, da si študentje, ki redno študirajo, želijo, da bi fakulteta ponudila več nalog preko spleta (na primer v sklopu e-učilnic) in da bi imeli bolj fleksibilne urnike (Hall, 2010).

Študentsko delo je fleksibilna oblika dela, ki je značilna za tiste mlade, ki so še vedno vključeni v proces izobraževanja, kljub temu pa si želijo biti na trgu dela kot zaposleni iz več različnih razlogov, kot so na primer finančni razlogi ali pa morda pridobivanje delovnih izkušenj. Ta vrsta dela je tudi delodajalcem precej všeč, saj so študentje bolj fleksibilni in cenejši kot redno zaposlene osebe (Trbanc, 2005).

Študentsko delo je delna zaposlitev, katere prvotni namen je bil omogočanje mladim zaslužek v času izobraževanja in poleg tega nabiranje delovnih izkušenj. Za omogočanje študentskega dela so se razvili študentski servisi, ki omogočajo posredovanje prostih del,

izplačevanja nakazil študentov, vpogled v pokojninsko dobo študentov in drugo. Problem lahko nastane, ker to področje dela država premalo nadzoruje, zato lahko pride do posojanja napatnic drugim osebam in posledično do podaljševanja študija z namenom opravljanja študentskega dela. Študentsko delo je odlična popotnica za študente, saj nas pripravi na redno zaposlitev. Prednost je tudi ta, da lahko opravljamo dela, ki niso s področja našega študija in na ta način pridobimo veliko dragocenih izkušenj in kompetenc. Slabost našega sistema je ta, da se te izkušnje študentom formalno ne prikazujejo kot izkušnje (Dekleva, Simoniti & Kampl, 2014, str. 18).

Na univerzi v Bathu so izvajali raziskavo, v kateri so ugotovili, da veliko delodajalcev pri zaposlovanju novega kadra išče tudi neformalne izkušnje, ki jih študentje s študentskim delom pridobimo kar nekaj. Te izkušnje so na primer komunikacijske sposobnosti, samozavest, sposobnost dela v skupini in podobno (Souto-Otero, Ulicna, Schaeplens & Bognar, 2012).

Študentsko delo zaseda predvsem fleksibilne dejavnosti, kot so na primer sezonska dela, promocije in anketiranja. Ta dela so zelo primerna za študente, ki delo opravljamo poleg študijskih obveznosti. Poleg tega je zelo pomembno, da je polovica podjetij po raziskavi v letu 2005 dejansko tudi zaposlila nekatere študente, ki so pri njih opravljali študentsko delo (Dekleva idr., 2014, str. 20).

V primerjavi z ostalimi evropskimi državami so slovenski študentje v sprejemljivem ekonomskem položaju. Socialno ogroženi študentje prejemajo štipendijo in lahko tudi druge socialne transferje. Poleg tega je na voljo »hotel mama«, saj vedno več mladih dolgo živi pri svojih starših (veliko dlje kot v preteklosti) (Klanjšek idr., 2014, str. 20).

3.1 VPLIV ŠTUDENTSKEGA DELA V SLOVENIJI

Problem v Sloveniji (v primerjavi z nekaterimi drugimi državami) je, da imamo v našem sistemu v sklopu študija zelo malo prakse. Na področju naravoslovnih fakultet morda malo več, saj so že vaje na fakulteti usmerjene bolj na praktičen način. Medtem pa imajo študentje družboslovnih fakultet malo prakse (na Fakulteti za upravo je sicer en mesec obvezne prakse, vendar se mi zdi to premalo), kar je precej velika slabost slovenskega sistema visokega šolstva. To so želeli izboljšati z bolonjsko reformo, katere glavni poudarek je bil ravno ta, da študentom približamo prakso tudi na družboslovnih fakultetah. Na fakulteti potem nismo poslušali samo predavanj, ampak so poleg tega večji poudarek dobile tudi vaje, ki naj bi nam na neki način predstavljale prakso. Vendar ta praksa ni ravno praksa, ki bi jo dobili v neki organizaciji. Vaje poudarjajo bolj skupinsko in projektno delo. Kljub temu pa nam to prinese dobre kompetence za zaposlitev v prihodnosti, čeprav to morda niso ravno izkušnje z našega področja študija. Kot posledica tega lahko študentsko delo nekako nadomesti to prakso, saj lahko z delom pridobivamo

izkušnje. Kar je tudi zelo pomembno, je to, da lahko pridobivamo izkušnje na raznovrstnih področjih, ne pa samo na področju našega študija. To predvsem študentom z družboslovnih fakultet omogoča raznovrstne zaposlitve po dokončanju študija (Dekleva idr., 2014, str. 30–31).

Študentje pri nas delajo preko študentske napotnice, ki jim jo izda študentski servis, ki je posrednik dela. Bistvo študentskega dela je, da gre za začasno oziroma občasno delo, in zato naj ne bi vplivalo na študij študenta, ki mu je še vedno glavna skrb in osrednja zaposlitev študij. Študentsko delo pa omogoča študentom, da pridobijo še nekaj finančnih prilivov, poleg tega pa tudi dragoceno pridobivanje izkušenj na različnih delovnih mestih (Dekleva idr., 2014).

3.2 POMEN ŠTUDENTSKEGA DELA ZA MLADE

Leta 2010 je bila narejena raziskava družbe Ninamedia, v kateri so raziskovali študentsko delo. Nekdanji študentje so v njej ocenjevali pomen študentskega dela. Rezultati te raziskave so precej spodbudni, saj je pokazala, da se je celo več kot polovica študentov potem tudi zaposlila v organizaciji, v kateri je opravljala študentsko delo ali obvezno študijsko prakso. Večina tistih, ki zaposlitve niso dobili, fakultete ni zaključilo ali pa niso našli zaposlitve v svoji smeri. Povprečna koristnost študentskega dela iz te ankete znaša 3,83 na lestvici od 1–5. Torej je več kot polovica anketirancev ocenila, da je bilo študentsko delo zanje koristno. Najbolj jim je koristilo na področju pridobitve izkušenj dela, spoznavanja trga, poleg tega pa so spoznali tudi, česa so sposobni in kakšni so njihovi potenciali. Študentje, ki so opravljali študentsko delo, so dobili zaposlitev, ali takoj ali pa približno v dveh mesecih. Tu vidimo, da študentje ob delu pridobijo delovne izkušnje in zato potem tudi lažje pridobijo zaposlitev. Delo, ki so ga opravljali med študijem, že obvladajo in zato jih tudi nadrejeni hitreje zaposlijo, ker že imajo izkušnje in jih ni treba veliko uvajati. Če pa že, študent pozna način dela v podjetju in se zato lažje znajde na delovnem mestu (Dekleva idr., 2014, str. 25–26).

E-Študentski servis je opazil potrebo študentov po hrambi delovnih izkušenj in je zato uvedel beleženje delovnih izkušenj po imenu »moje izkušnje«. Tu lahko študentje beležijo pretekle izkušnje. Nekateri delodajalci želijo te izpise tudi videti pri bodočih študentih, ki pridejo delat k njim preko napotnice (Dekleva idr., 2014, str. 25–26).

3.3 ZAKAJ SE ŠTUDENTJE ODLOČIJO ZA ŠTUDENSKO DELO?

Razlogov, zakaj študentje opravljajo študentsko delo, je več. Najpomembnejši vidik za opravljanje študentskega dela je najverjetneje finančni vidik. Nekateri študentje si brez dela preko študentskega servisa študija sploh ne bi mogli privoščiti. Vse to je tudi odvisno od tega, kakšno finančno stanje imajo študentje že od prej – lahko delajo zato, da

razbremenijo svoje starše. Drugi razlog je pridobivanje delovnih izkušenj, kljub temu da te niso formalno priznane, a vendar pridobi študent delovne navade in druge izkušnje (delo v skupini, komunikacije z zaposlenimi in strankami). Tretji razlog za opravljanje študentskega dela je povezan z vrsto dela, ki jo študent opravlja. Če je študent zaposlen pri nekem podjetju v njegovi smeri študija, lahko na tak način povezuje teorijo, ki jo pridobi na fakulteti, s prakso na delovnem mestu. Tega v našem šolskem sistemu primanjkuje (čeprav naj bi prišlo z bolonjskim sistemom do izboljšav na tem področju), saj smo na fakulteti deležni precej veliko teorije in premalo obvezne prakse v dejanskih organizacijah, v katerih bi lahko pridobili delovne izkušnje. Četrty razlog za opravljanje študentskega dela pa je ta, da če študent opravlja študentsko delo v organizaciji v njegovi smeri (ali pa tudi ne) in če se tam izkaže, lahko pridobi možnost nadaljnje redne zaposlitve v isti organizaciji, v kateri opravlja študentsko delo, kar je na trgu delovne sile potem tudi odlična prednost (Antić, 2006, str. 48).

3.4 ŠTUDENSKO DELO NA HRVAŠKEM

V Republiki Hrvaški je študent tista oseba, ki je vpisana na univerzo, visoko šolo ali višjo šolo, poleg tega pa mora biti državljan Republike Hrvaške ali pa državljan EU s stalnim bivališčem v Republiki Hrvaški. Lahko so vpisani kot redni študentje, torej je njihov študij delno ali celotno pokrit iz državnega proračuna, lahko pa so vpisani tudi kot izredni študentje, vendar ne smejo biti v delovnem razmerju in ne smejo imeti samostojnega podjetja (Zakon o obavljanju študentskih poslov, NN 96/18, 1. člen). Stroške takega študija v celoti ali pa delno krije študent sam, odvisno od pravil fakultete, na kateri se šola. Redni študentje imajo pravico do zdravstvenega zavarovanja po posebnih predpisih, poleg tega imajo od novembra 2018 urejene subvencije stanovanj, subvencionirano prehrano, prevoz študentov invalidov, državne štipendije ter posojila in zaposlitev prek študentskih centrov (Zlatović & Galić, 2018, str. 66–67).

Po podatkih iz leta 2016 je študentsko delo opravljal 84.517 študentov od skupno 122.972 vseh rednih študentov, kar znaša 68,73 % (Zlatović & Galić, 2018, str. 67). Ta številka skupnih rednih študentov je precej nizka za celo državo, vendar moramo vedeti, da so tukaj všteti samo redni študentje. Izredni študentje niso imeli pravice za opravljanje študentskega dela. To se je spremenilo novembra 2018, ko so sprejeli zakon, da lahko študentsko delo opravljajo tudi izredni študentje, ki niso v kakšnih drugačnih delovnih razmerjih in imajo status študenta (Zakon o obavljanju študentskih poslov).

Na Hrvaškem imajo ločeno delo študentov in delo dijakov. To pomeni, da študentom in dijakom zaposlitve ponujata različna posrednika. Pod posebnimi pogoji lahko študentsko delo opravlja tudi oseba mlajša od 15 let. Vsaka univerza ima svoj študentski center. V Republiki Hrvaški mora delodajalec obvezno posredniku (študentskemu servisu) posredovati denar za študenta, ki je opravljal neko delo po naročilu delodajalca.

Delodajalec mora posredniku izplačati denar za opravljeno delo študenta najkasneje v petnajstih dneh od zaključka dela (Zakon o obavljanju študentskih poslov). Študent, ki opravlja študentsko delo najmanj šest ur na dan, ima vsak dan dela pravico do plačanega premora, ki traja najmanj trideset minut (Zakon o obavljanju študentskih poslov).

Minimalna postavka za študentsko delo od prvega januarja 2019 je 23,44 kune neto (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Republika Hrvatska, 2018). Ta znesek po pretvorbi dne 26. 7. 2019 znaša 3,174 EUR.

3.5 ŠTUDENSKO DELO V SLOVENIJI

V Republiki Sloveniji lahko študentsko delo opravljajo dijaki, študenti in tisti, ki so udeleženi pri izobraževanju odraslih, in sicer pod pogoji, ki jih navaja zakon. Za opravljanje študentskega dela mora imeti oseba več kot 15 let, imeti mora status študenta ali dijaka v Republiki Sloveniji ali pa mora imeti status udeleženca za izobraževanje odraslih. Poleg tega mora biti mlajša od 26 let in se izobraževati po veljavnih programih v Sloveniji. Študentje so lahko vpisani na fakulteto kot redni ali izredni študentje, v vsakem primeru pa jim pripada možnost dela preko študentskega servisa. Pomembno dejstvo pa je to, da osebe nimajo sklenjene nikakršne vrste delovnega razmerja. Preko študentskega servisa lahko delajo tudi osebe, ki se šolajo v tujini in imajo za to primerna dokazila, ter tuji študentje, ki so na študijski izmenjavi v Republiki Sloveniji. Namen študentskega dela je pridobivanje finančnih sredstev študentov in poleg tega tudi pridobivanje različnih (delovnih) izkušenj. Po drugi strani pa lahko študentsko delo delodajalcu omogoči selekcijo potencialnih prihodnjih kadrov in fleksibilno delovno silo (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2019).

Študent lahko pri delodajalcu opravlja delo preko veljavne napotnice, to napotnico pa lahko izda samo posrednik dela, ki mora imeti koncesijo. Minimalna postavka za občasno delo študentov je bila nazadnje spremenjena 1. 4. 2019. Od takrat znaša minimalno 4,89 EUR bruto na uro dela. Pred tem je minimalna postavka znašala 4,73 EUR, torej se urna postavka študentov v Sloveniji dviga (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2019).

Z dnem 1. 2. 2015 je prišlo do spremembe, ko smo v Sloveniji tudi študente vključili v pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Tako se je spremenilo neto izplačilo dijaku ali študentu na napotnico, ki sedaj prejme neto plačilo po pokritju prispevka za ti dve zavarovanji, torej prejme zmanjšano vrednost (Študentska organizacija Slovenije, 2016). Posledično študentje z delom preko študentske napotnice pridobivajo tudi pokojninsko dobo. Bolj natančno je ta pokojninska doba vezana na povprečno mesečno plačo v Sloveniji. Če študent pridobi za 60 % vrednosti povprečne mesečne plače, se mu to šteje

kot en mesec zavarovalne dobe. Zelo pomembno pa je to, da študent ali dijak v enem letu ne more pridobiti več kot dvanajst mesecev zavarovalne dobe (ZPIZ, 2016).

Pri nas je začasno in občasno delo dijakov in študentov vključeno v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje ter zavarovanje za poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Poleg tega se plača tudi koncesijska dajatev in dodatna koncesijska dajatev. Od tega plača študent prispevek za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ostalo pa plača delodajalec (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2019).

3.6 PRIMERJAVA ŠTUDENTSKEGA DELA V SLOVENIJI IN NA HRVAŠKEM

V nadaljevanju bom predstavila primerjavo študentskega dela v Sloveniji in na Hrvaškem. Podatki so prikazani v tabeli 1.

Tabela 1: Študentsko delo v Sloveniji in na Hrvaškem – primerjava

	Slovenija	Hrvaška
Opravljanje študentskega dela	Dijaki, študenti in udeleženci izobraževanja za odrasle, starejši od 15 let s statusom študenta, dijaka, udeleženca izobraževanja za odrasle	Dijaki, študenti na univerzi, visoki šoli, višji šoli. Lahko delajo tudi mlajši od 15 let pod posebnimi pogoji
Način študija	Reden/izreden	Reden/izreden
Minimalna urna postavka za študentsko delo	4,13 € bruto	23,44 kune neto, kar je 3,174 € neto
Vključenost v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje	Da	Ne
Posrednik za študentsko delo	Študentski servis, tako za študente kot tudi dijake	Študentski center (vsake univerze posebej) ali posrednik za dijake – oboje je ločeno med seboj
Plačan polurni premor po šestih urah dela	Da	Da

Vir: lasten

4 ZAPOSLOVANJE MLADIH

Mladi so precej kritična skupina na zaposlovanje, saj še nimajo veliko izkušenj, kar pa delodajalci po večini iščejo. Če gledamo podatke do konca leta 2008, vidimo, da je brezposelnost mladih dvakrat višja od splošne brezposelnosti. Leta 2012 je bilo v Sloveniji brezposelnih 20,6 % mladih, starih do 25 let. Če primerjam podatke s podatki Eurostata iz leta 2018, vidimo, da je brezposelnih mladih do 25 let le še 8,8 %. Število brezposelnih se je torej precej zmanjšalo (Eurostat, 2019).

Težave se pojavijo pri zaposlovanju mladih, saj delodajalci želijo izobraženi kader, poleg tega pa tudi kader z izkušnjami. Teh pa mladi tik po študiju nimajo ravno veliko ali pa sploh nič. Ta težava se je v času gospodarske krize še povečala, saj so bili ravno mladi tisti, ki zaposlitve niso dobili oziroma so jo izgubili. Zato je država nekaj denarja namenila za reševanje problematike mladih do tridesetega leta. Zaradi slabih pogojev mladih za zaposlitev so začeli odhajati v tujino in se tam zaposlili. Država je hotela to malo omiliti, zato so sprejeli nekatere ukrepe. Konec leta 2014 je država sprejela program »Jamstvo za mlade«, ki bi pomagal mladim po zaključenem šolanju priti do (prve) zaposlitve in s tem izboljšal njihov položaj (Rihtarič, 2016).

Jamstvo za mlade zagotavlja pripravništvo, kakovostno zaposlitev ali pa šolanje vsaki osebi, ki je mlajša od 24 let, poleg tega pa tudi diplomantom do tridesetega leta starosti. S pristopom Jamstvo za mlade omogočimo vsaki mladi osebi, ki je prijavljena v evidenci brezposelnih oseb, zaposlitev ali pa usposabljanje na delovnem mestu. Poleg tega je omogočeno tudi različno praktično usposabljanje in opravljanje različnih izpitov. Vsi ti ukrepi mlade hitreje pripeljejo do kasnejše redne zaposlitve in do njihove aktivacije na trgu dela (Rihtarič, 2016).

5 RAZISKAVA EUROŠTUDENT VI

Eurostudent je raziskava, ki ima status mednarodnega projekta že od leta 1994. Slovenija je vključena od raziskave Eurostudent II. Poteka tako, da študentje iz vseh sodelujočih evropskih držav odgovarjajo na enako anketo. Anketiranje poteka na vsaki dve leti, tako da sedaj obdelujejo podatke že za novo raziskavo Eurostudent VII (stanje od leta 2018–2020). Število študentov, ki sodelujejo, je v vsaki izvedbi raziskave višje (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2018).

Eurostudent VI je mednarodna raziskava in projekt, ki pridobiva podatke o stanju študentov po evropskih državah. Raziskava je usmerjena predvsem na socialno ozadje in značilnosti študentske populacije, vstop v visoko šolstvo, vrste in načine študija, študentsko delo, sredstva, stroške in poleg tega tudi na stanovanjske razmere študentov, njihovo mobilnost ter oceno študija in prihodnje načrte študentov.

Anketiranje tega šestega kroga raziskave je potekalo leta 2016, število anketiranih študentov v osemindvajsetih državah pa je bilo 4.968. Raziskavo je izvajalo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Center Republike Slovenije za mobilnost ter študentska organizacija Slovenije.

V raziskavi v Sloveniji so ugotovili, da je v terciarno izobraževanje (na univerzah in visokošolskih zavodih) vključenih več žensk kot moških, torej 58 %. Na višješolskih zavodih pa je ta odstotek obraten. Druga pomembna ugotovitev je, da skoraj polovica študentov v času študija živi pri starših ali sorodnikih, nastanjenih v študentskih domovih in sobah je okoli 1/5 študentov. Tretja ugotovitev, ki je zelo pomembna, je delo študentov. Polovica študentov dela med študijskim letom, tretjina je redno zaposlenih, četrtnina pa jih dela občasno. Največ jih dela med 20 in 40 ur tedensko. Ugotovili so tudi, da so izredni študentje pogosto redno zaposleni, redni študentje pa so tisti, ki bolj pogosto opravljajo študentsko delo. Ugotovili so, da študentje opravljajo študentsko delo zato, da si pokrijejo življenjske stroške (teh je polovica), in da si poleg tega lahko tudi kaj privoščijo. Število let je nekoliko višje kot polovica. Drug razlog pa je pridobitev delovnih izkušenj, kar sta izpostavili dve petini anketirancev. Zanimiva ugotovitev je tudi, da več kot polovica študentov ne opravlja dela, ki je povezano z njihovim študijem (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2018).

Poleg tega sta pomembni še dve točki. Pri prvi so raziskali tedensko obremenitev študentov v Republiki Sloveniji. V povprečju študentje porabijo 51 ur tedensko za študijske obveznosti in delo, od tega porabijo povprečno 14 ur za delo. Te številke so pri nas višje kot v drugih državah, ki so sodelovale v raziskavi. Ti podatki so tudi prikazani v tabeli 2. Pri drugi so raziskovali kakovost študija, in sicer s čim so študentje zadovoljni in s

čim ne. Ugotovili so, da je študentom všeč kakovost študija in sami pogoji študija, nekoliko manj pa urniki (ki niso tako fleksibilni) in organizacija študijskega dela. Je pa seveda res, da se odgovori razlikujejo po različnih fakultetah (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2018).

Tabela 2: Povprečna poraba časa za študijske obveznosti in povprečno študentsko delo po urah na teden v različnih državah

	Slovenija	Hrvaška	Nemčija	Francija	Avstrija	Nizozemska
Čas na fakulteti	19,7	17,3	16,3	18,9	12,1	15,2
Študiranje izven fakultete	16,7	17,6	17,2	14,2	18,2	16,5
Plačano delo	13,8	10,7	10,6	8,2	12	9,9

Vir: Eurostudent.eu (2017d)

6 RAZISKAVA ŠTUDENTOV ZA OPRAVLJANJE ŠTUDENTSKEGA DELA

6.1 METODOLOŠKI OKVIR RAZISKAVE

Odločila sem se, da bom informacije za svojo raziskavo pridobila z anketo, ki sem jo izdelala v spletnem okolju *1ka* in jo delila na spletnih omrežjih (Facebook, Instagram). Nanjo je bilo možno odgovarjati 18 dni. V tem času sem dobila 162 klikov na nagovor, 97 klikov na anketo, od tega pa je na anketo začelo odgovarjati 81 ljudi. To predstavlja 50-% stopnjo odzivnosti. Menim, da je razlog tako slabega odgovarjanja na anketo ta, da je namenjena izključno študentom, zato so tisti, ki v skupino ne spadajo, odprli samo nagovor in anketo zaključili. Od 81 ljudi, ki so anketo zaključili, je bilo pravilno zaključenih anket oziroma ljudi, ki so odgovorili na vsa vprašanja ankete, 74. Ostalih sedem je končalo anketo že na prvi strani, zato njihovih odgovorov nisem več potrebovala. Največ ogledov ankete (in odgovorov) sem pridobila prvi dan, in sicer 120.

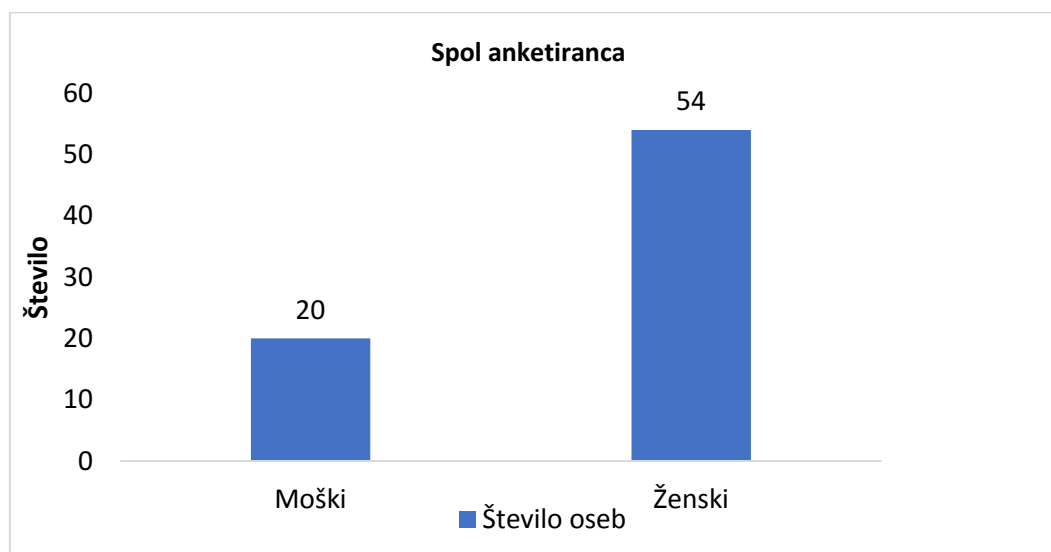
6.2 OBDELAVA PODATKOV IN INTERPRETACIJA REZULTATOV

V tem razdelku sta predstavljeni obdelava pridobljenih podatkov in interpretacija rezultatov. Najprej si oglejmo demografsko strukturo anketirancev.

6.2.1 Demografski del/opis vzorca

Oglejmo si najprej porazdelitev po spolu anketirancev. Na grafikonu 1 je prikazano razmerje po spolu študentov, ki so odgovarjali na anketo.

Grafikon 1: Spol anketiranca

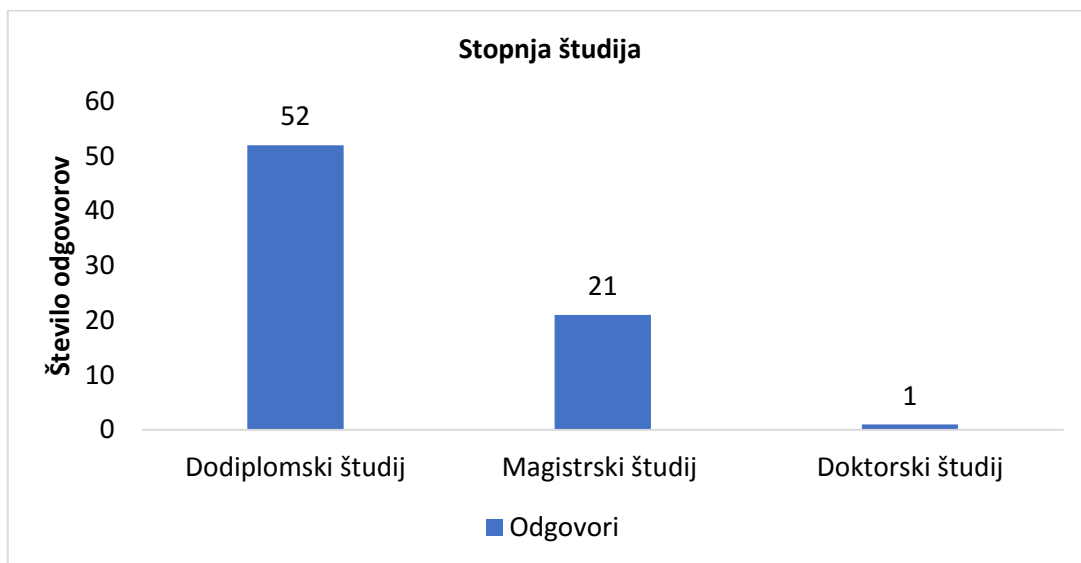

Vir: lasten

Na grafikonu 1 vidimo razdelitev anketirancev po spolu. Na anketo je odgovorilo občutno več žensk kot moških. Odgovorilo je 27 % moških in 73 % žensk, kar skupaj znesse 100 %. Skupno število anketirancev je sicer bilo 81, kar lahko pojasnimo s tem, da osebe, ki so odgovorile, da študentskega dela ne opravljajo, demografskega dela niso izpolnjevale.

Naslednji podatek, ki me je zanimal pri mojem vzorcu anketirancev, je stopnja študija, ki jo obiskujejo. Rezultati tega so predstavljeni na grafikonu 2.

Grafikon 2: Stopnja študija

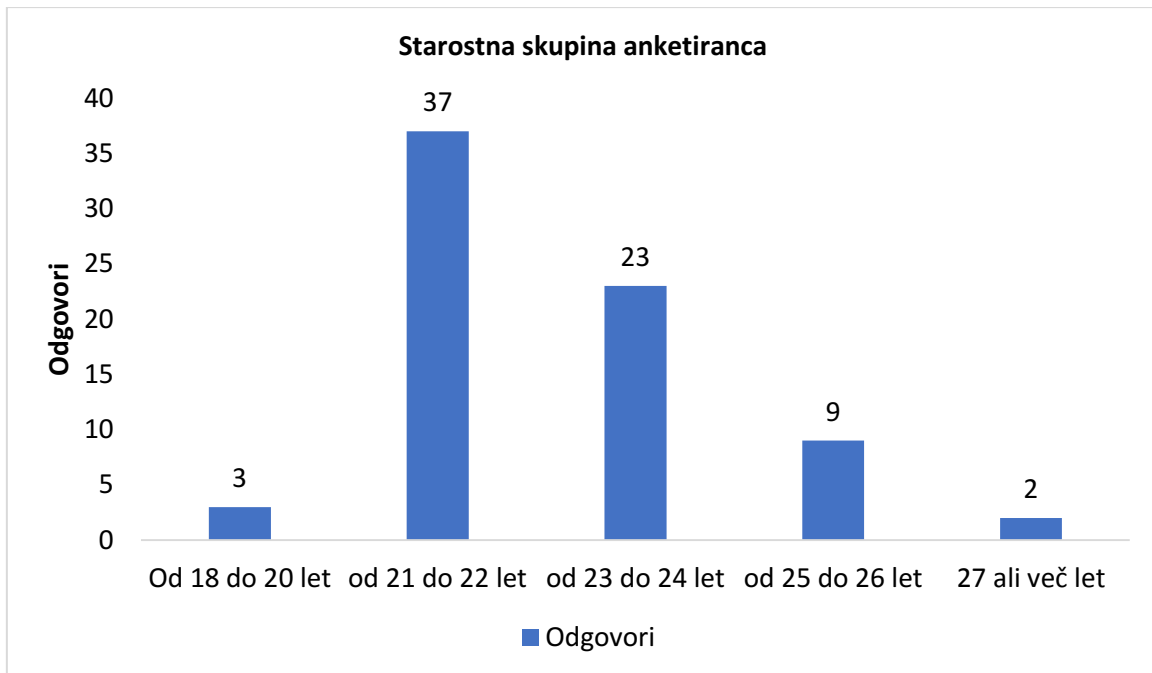

Vir: lasten

Kot razberemo z grafikona 2, več kot polovica anketirancev trenutno obiskuje dodiplomski študij. Delež le-teh je 64 %. Druga skupina so študentje podiplomskega študija, ki jih je skupaj 21, kar predstavlja 26 % vseh. Najmanj zastopana skupina je skupina doktorskih študentov. Stopnjo je izbral samo eden, kar predstavlja 1 %.

Pri zadnjem vprašanju demografskega dela sem spraševala po starostni skupini anketirancev. Rezultati so prikazani na grafikonu 3.

Grafikon 3: Starostna skupina anketiranca

Vir: lasten

V zadnjem vprašanju demografskega sklopa me je zanimala starostna skupina anketiranca. V skupini od 18 do 20 let so le trije anketiranci, kar predstavlja 4 % vseh. V skupini od 21 do 22 let je 37 študentov, kar predstavlja 46 %, torej slabo polovico vseh. Ta skupina je v anketi tudi najbolj zastopana. V skupini od 23 do 24 let je 24 študentov, to predstavlja 28 % vseh. V skupini od 25 do 26 let je 9 študentov, kar je 11 % vseh. V zadnji skupini, torej starejši od 27 let, sta dva anketiranca, to sta 2 % vseh. Kot lahko razberemo, je najbolj številčna skupina anketirancev od 21 do 24 let. Skupaj ti dve skupini predstavljata 60 % vseh anketiranih študentov.

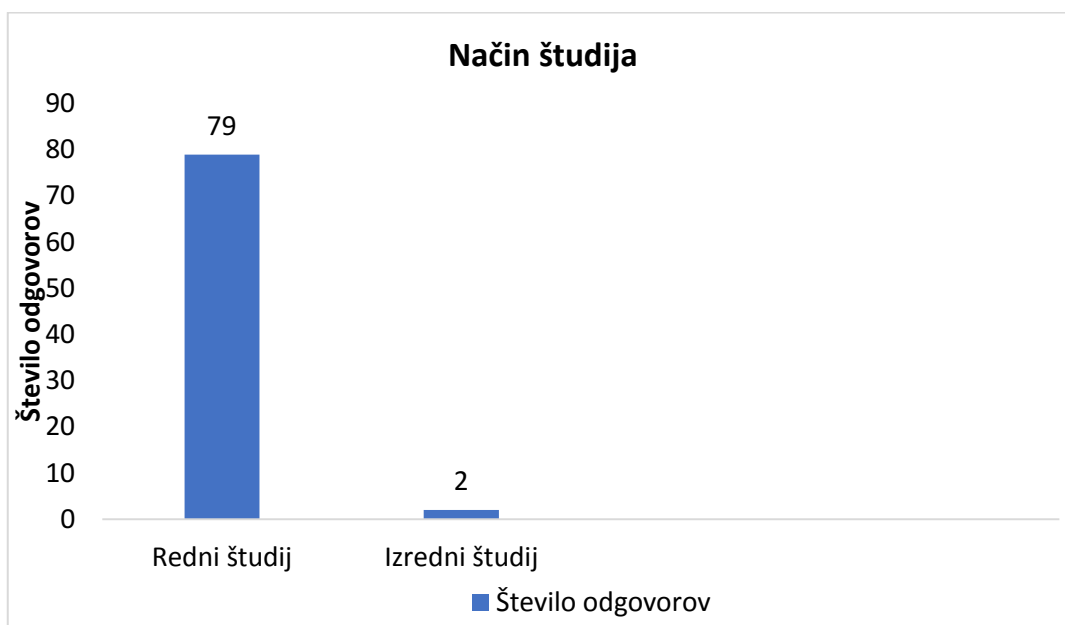
V raziskavi Eurostudent VI so skupine študentov porazdeljene malo drugače kot v moji anketi, vendar je kljub temu najbolj številčna skupina študentov ravno tako do 24 let. V tej raziskavi je to kar 74,5 % vseh anketiranih slovenskih študentov (Eurostudent.eu, 2017a).

Po teh podatkih sklepam, da je največ študentov na prvi stopnji študija, z vpisom na magisterij pa pride do upada, vendar se kljub temu na magistrski študij še vedno vpiše dokaj veliko število študentov. Zato je najbolj številčna skupina študentov ravno tista do 24 let, saj na večini fakultet magistrski študij zaključimo po petih letih. Ta razlika je veliko bolj opazna pri doktorskem študiju, ki po teh rezultatih skoraj ni zastopan. Zelo verjetno je to zato, ker se veliko posameznikov za doktorski študij odloči tudi kasneje.

6.2.2 Jedro ankete

Za začetek me je zanimal način študija (redni/izredni študij), na katerega študentje študirajo. Število odgovorov za posamezno možnost je prikazano na grafikonu 4.

Grafikon 4: Način študija

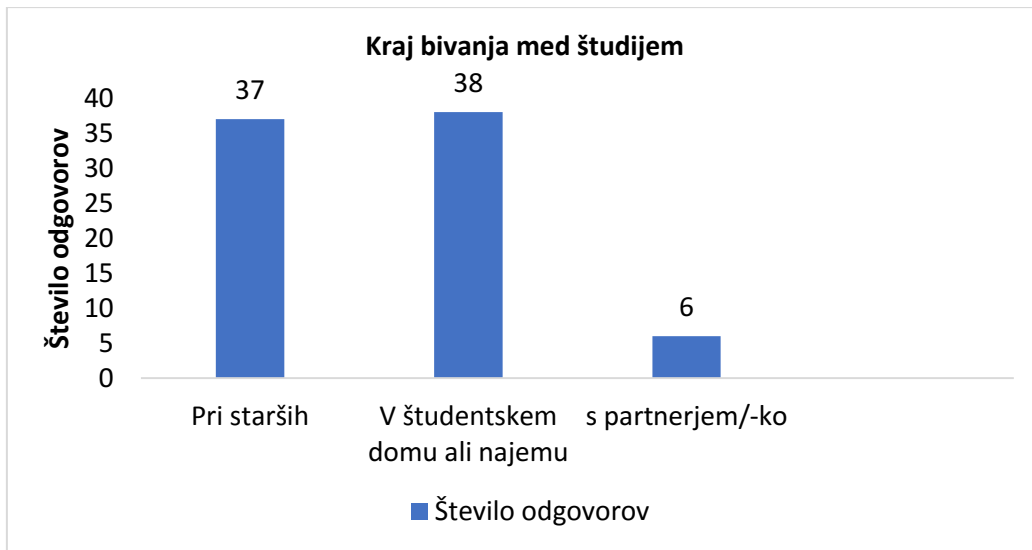

Vir: lasten

Na grafikonu 4 vidimo, da je kar 79 anketiranih študentov (ki opravljajo študentsko delo, ali pa tudi ne) vpisanih na redni študij univerze in le 2 taka, ki študirata izredno. Ta rezultat me posebej ne preseneča, saj je študij pri nas brezplačen. Na izredni način študirajo tisti, ki so že nekje redno zaposleni ali pa s svojim uspehom ne pridejo na želeno fakulteto in šolanje raje plačajo, kot da študirajo nekaj drugega, kar jih morda toliko ne zanima.

Pri naslednjem vprašanju me je zanimalo, kje študentje oziroma anketiranci v času študija živijo. Na izbiro so imeli tri možnosti, in sicer, da živijo pri starših, v študentskem domu oziroma najemu ter da živijo s partnerjem/-ko. Rezultati so prikazani na grafikonu 5.

Grafikon 5: Kraj bivanja med študijem

Vir: lasten

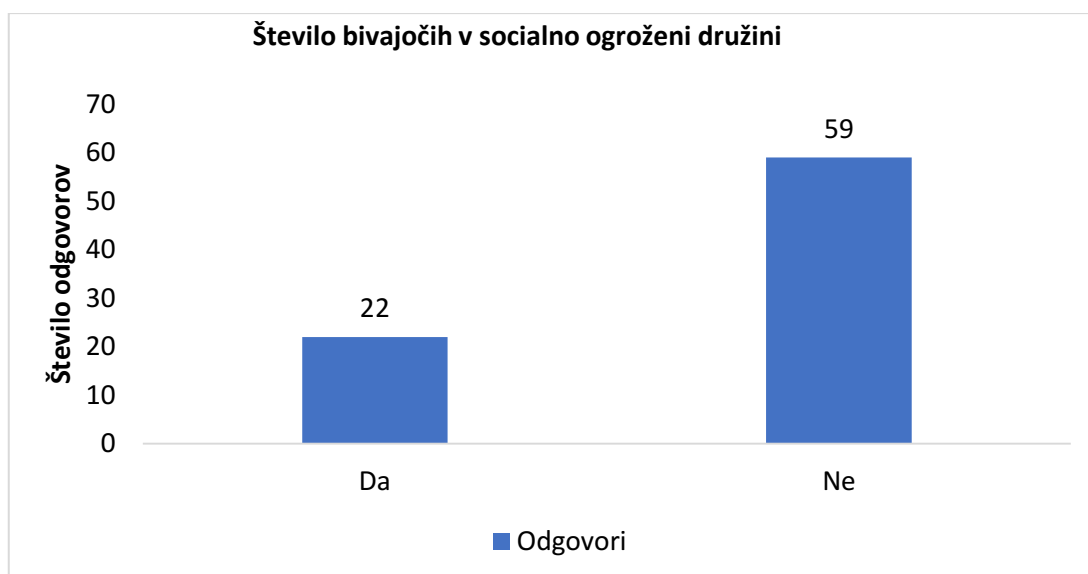
Na grafikonu 5 vidimo, da v času študija 37 anketiranih študentov živi pri starših, kar predstavlja 46 % vseh anketiranih. Osemintrideset jih živi v študentskem domu ali najemu, kar predstavlja 47 % vseh anketiranih, 6 pa jih živi s partnerjem ali partnerko, kar predstavlja 7 % vseh anketiranih.

Rezultate moje ankete lahko primerjamo z raziskavo Eurostudent VI. Po njihovih rezultatih v Republiki Sloveniji 48,5 % študentov živi pri starših. Od teh, ki ne živijo s starši, jih v študentskem domu živi 19,1 %. S partnerjem/-ko jih živi 15,1 %, 12,7 % jih živi z drugimi ljudmi, 3,8 % študentov pa živi z otrokom oziroma z otroki (Eurostudent.eu, 2019).

Moja anketa in raziskava Eurostudent VI sta si na nekaterih področjih podobni v odgovorih, na drugih pa prihaja do precejšnjih odstopanj. Tudi po njihovi raziskavi približno polovica študentov živi s starši. Do odstopanj pride pri bivajočih v študentskih domovih, zasebnih najemih in pri študentih, ki živijo s partnerji/otroki. Sama v anketi nisem toliko razčlenila odgovorov, kot so bili v anketi Eurostudent VI, zato lahko delno prihaja do odstopanj. Poleg tega pa je bil vzorec anketirancev takrat in zdaj očitno različen. Torej, anketiranci, ki sem jih zajela v vzorec, v velikem številu živijo v študentskih domovih in manj v najemih ter s partnerji. Med njihovo raziskavo in mojo anketo so sicer tri leta razlike, vendar temu ne bi pripisala tolikšne teže za velike razlike v odgovorih.

V nadaljevanju me je zanimalo mnenje anketirancev o finančnem stanju, v katerem živijo. Torej če menijo, da živijo v socialno ogroženi družini in imajo nizke finančne prilive, ali ne. Podatki so prikazani v grafikonu 6.

Grafikon 6: Število bivačih v socialno ogroženi družini

Vir: lasten

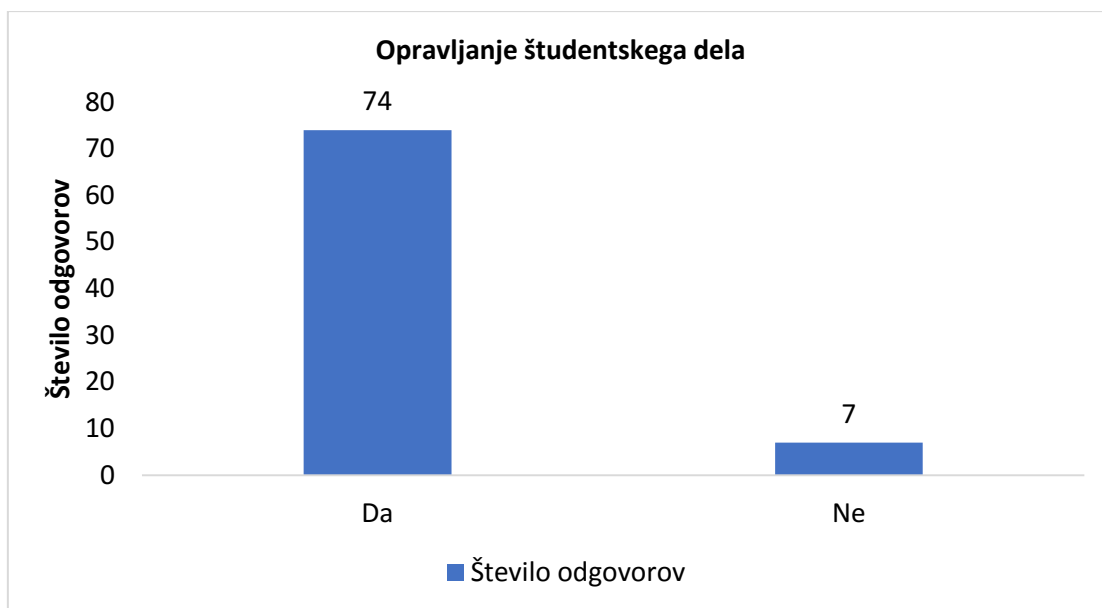
V anketi 22 študentov meni, da živi v socialno ogroženi družini, kar predstavlja 27 % vseh anketiranih. Devetindeset študentov meni, da ne živi v socialno ogroženi družini, kar predstavlja 73 % vseh anketiranih študentov.

Tudi to področje je bilo raziskano v raziskavi Eurostudent VI, vendar je bilo vprašanje pri njih ponovno bolj razčlenjeno kot moje. V raziskavi 24 % študentov meni, da so njihovi starši premožni, več kot polovica, torej 51,8 %, jih meni, da je njihovo finančno stanje povprečno, 24,2 % pa jih meni, da niso premožni oziroma da živijo v socialno ogroženi družini. Finančno stanje staršev je logično povezano s finančnim stanjem študentov, saj tisti, ki pravijo, da so njihovi finančni prilivi slabi, v velikem številu navajajo tudi svojo finančno nestabilnost oziroma ogroženost. To nam dokazuje, da je finančna ogroženost študentov odvisna od njihovih staršev in da državna pomoč (na primer državna štipendija) ne reši njihovih finančnih težav (Eurostudent.eu, 2019).

Če primerjamo moje rezultate in rezultate raziskave leta 2016, ugotovimo, da je stanje podobno oziroma da se v teh treh letih ni preveč spremenilo. V obeh raziskavah nekoliko manj kot 30 % študentov meni, da živijo v socialno ogroženi družini. Na splošno je to stanje v Republiki Sloveniji precej skrb vzbujajoče, saj odstotek predstavlja skoraj tretjino prebivalstva pri nas. Kar je še huje, pa je to, da se socialno stanje, sodeč po rezultatih teh dveh raziskav, slabša, saj je v moji raziskavi za skoraj 3 odstotne točke višje število tistih, ki menijo, da živijo v socialno ogroženi družini.

Pri naslednjem vprašanju sem spraševala anketirance, ali poleg študija opravljajo tudi študentsko delo. Rezultati tega vprašanja so prikazani na grafikonu 7.

Grafikon 7: Opravljanje študentskega dela

Vir: lasten

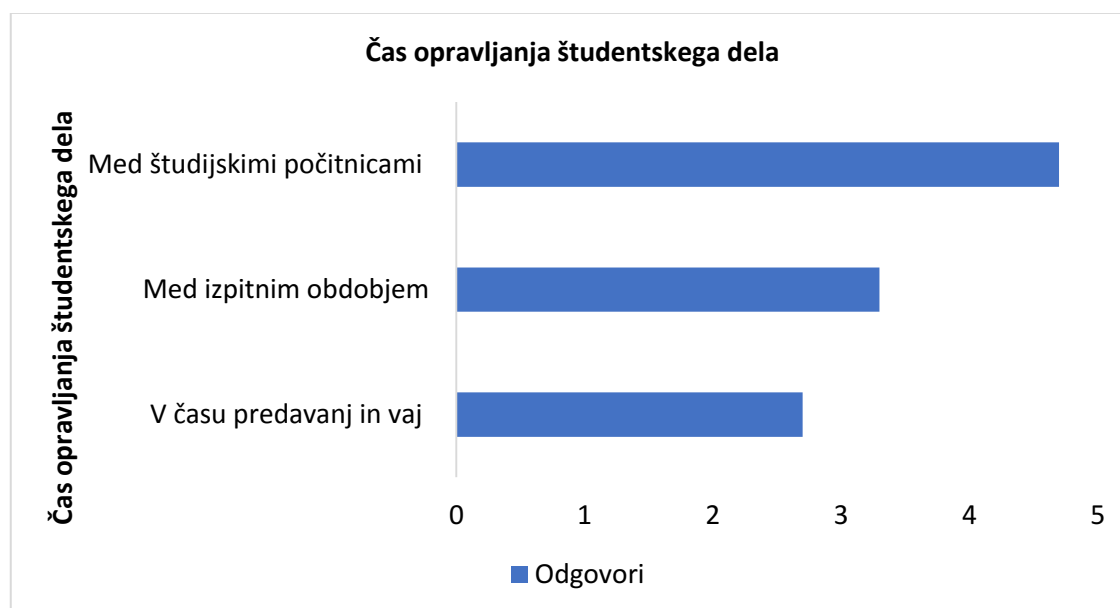
Na grafikonu 7 vidimo, da med 81 študenti, ki so zaključili anketo, študentsko delo na kakršen koli način opravlja 74 anketirancev, kar predstavlja 91 % vseh. Študentskega dela v nobeni obliki ne opravlja 7 študentov, kar predstavlja 9 %, zato je na tej točki 7 študentov zaključilo z odgovarjanjem na vprašanja v anketi in smo se od tu naprej omejili na 74 anketirancev.

Pri naslednjem vprašanju me je zanimalo, v katerem obdobju anketiranci opravljajo plačano študentsko delo. Na izbiro so imeli tri možnosti. Prva je bila, da študentsko delo opravljajo v času predavanj in vaj, druga možnost je bila med izpitnim obdobjem, tretja pa med počitnicami. Pri tem vprašanju so ocenjevali stopnjo strinjanja na lestvici od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (popolnoma se strinjam). Te podatke vidimo v tabeli 3 in na grafikonu 8.

Tabela 3: Čas opravljanja študentskega dela

Trditvev	Sploh se ne strinjam (1)	Ne strinjam se (2)	Niti se strinjam, niti ne strinjam (3)	Strinjam se (4)	Popolnoma se strinjam (5)	Povprečje	Standardni odklon
V času predavanj in vaj	29,7 %	21,6 %	12,2 %	23,0 %	13,5 %	2,7	1,45
Med izpitnim obdobjem	18,9 %	10,8 %	10,8 %	40,5 %	18,9 %	3,3	1,40
Med počitnicami	0,0 %	0 %	1,4 %	17,6 %	81,1 %	4,7	0,44

Vir: lasten

Grafikon 8: Čas opravljanja študentskega dela

Vir: lasten

V nadaljevanju bom obravnavala čas opravljanja študentskega dela študentov. Na grafikonu 8 lahko vidimo povprečja, kdaj oziroma v katerem obdobju študentje opravljajo največ študentskega dela. Iz podatkov v tabeli 1 lahko razberemo, da najmanj študentov opravlja študentsko delo v času predavanj in vaj, in sicer je na lestvici od 1 do 5 to povprečje 2,7. V tem obdobju imamo študentje tudi največ študijskih obveznosti. To so na primer predavanja, obvezne vaje, seminarske naloge, domače naloge in druge zadolžitve, ki jih moramo opraviti, poleg vsega časa, ki ga preživimo na fakulteti. Malo več študentov opravlja študentsko delo v času izpitnega obdobja, povprečno 3,3 na stopenjski lestvici.

To je obdobje, ko študentje približno mesec dni nimamo nobenih drugih študijskih obveznosti razen učenja in opravljanja izpitov, zato se takrat najde več časa za študentsko delo. S to trditvijo se (popolnoma) strinja 44 anketirancev. Največ študentov oziroma skoraj vsi, ki opravljajo študentsko delo, pa ga opravljajo v času študijskih počitnic. Le en anketiranec se je odločil za odgovor številka 3, zato tudi vidimo nizek standardni odklon, saj je razpršenost odgovorov anketirancev nizka. To je obdobje, ko študentje nimamo nikakršnih zadolžitvev in imamo zato veliko prostega časa, ki pa ga lahko koristno porabimo s študentskim delom, da si kasneje s prislужenim denarjem privoščimo kakšno potovanje, novo stvar ali pa finančno pomagamo družini.

V raziskavi Eurostudent VI so ti rezultati nekoliko drugačni, saj so trditve ponovno malo bolj razčlenjene. Kar se tiče dela v času predavanj in vaj (ter tudi v času izpitnega obdobja), je leta 2016 študentsko delo redno opravljalo 33,1 % študentov, 25,3 % študentov pa v času predavanj in vaj študentsko delo opravlja občasno. Velika večina teh študentov opravlja študentsko delo tudi v času študijskih počitnic. Vse skupaj 41,6 % študentov v času predavanj in vaj ter izpitnega obdobja ne dela, vendar pa je med njimi le 19,6 % takih, ki ne delajo nikoli. Ostali študentje, kar nanese 21,9 %, torej opravljajo študentsko delo samo v času študijskih počitnic. V raziskavi so ugotovili, da v Sloveniji velika večina študentov opravlja študentsko delo (Eurostudent.eu, 2019).

Na podlagi primerjave mojih rezultatov in rezultatov iz raziskave Eurostudent VI lahko sklenem, da v nekaterih točkah prihaja do odstopanj, v nekaterih ne. Tako kot v raziskavi leta 2016 sem tudi jaz ugotovila, da večina študentov v Sloveniji opravlja študentsko delo. Moj vzorec anketiranih študentov opravlja veliko več študentskega dela v času predavanj in vaj kot v rezultatih raziskave Eurostudent VI. To bi po eni strani lahko pripisala vedno slabšemu finančnemu stanju študentov, vendar dvomim, da bi zgolj v treh letih prišlo do tako drastične spremembe. Zato bi to morda pripisala načinu vzorčenja preko socialnih omrežij, kot sta Instagram in Facebook. Veliko je odvisno tudi od tega, na kateri fakulteti se študent šola. Nekatero fakultete so zahtevnejše od drugih, zato se tudi med fakultetami razlikuje število študentov, ki opravljajo študentsko delo. Posledično lahko pride do takih odstopanj v rezultatih. Povprečno število študentov, ki ne opravljajo študentskega dela, je, na podlagi mojih rezultatov, če se navežem na tabelo 1 in grafikon 8, samo 9 %. Tukaj med obojimi rezultati vidimo kar 10 odstotnih točk razlike. Do odstopanj pa ne prihaja v ugotovitvi, da v Sloveniji velika večina študentov opravlja študentsko delo. Če se ponovno navežem na grafikon 7, lahko vidimo, da študentsko delo v vsaj enem izmed naštetih obdobj v anketi opravlja kar 91 % študentov.

Pri naslednjem vprašanju sem želela izvedeti, zaradi katerih razlogov si anketiranci želijo pridobiti izkušnje od opravljanja študentskega dela. Ponudila sem jim tri trditve in dodatno možnost »drugo«. Prva trditev je bila, da mislijo, da bodo lažje pridobili

zaposlitev v prihodnosti. Druga trditev je bila pričakovanje, da se kasneje zaposlijo v organizaciji, v kateri opravljajo študentsko delo. Tretja trditev pa je bila povečanje lastnih kompetenc, torej lastnih sposobnosti in znanj. Možnost odgovarjanja na trditve je bila po stopenjski lestvici od 1–5, na kateri 1 pomeni – sploh se ne strinjam, in 5 pomeni – se popolnoma strinjam.

Tabela 4: Razlogi za pridobitev izkušenj od opravljanja študentskega dela

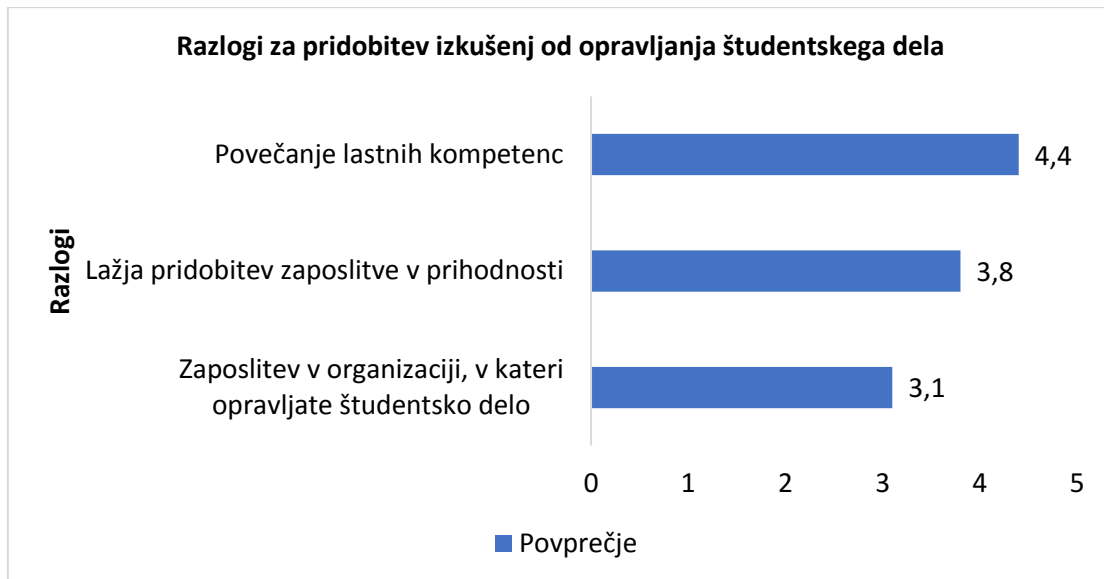
Razlogi	Sploh se ne strinjam (1)	Ne strinjam se (2)	Se niti strinjam, niti ne strinjam (3)	Se strinjam (4)	Se popolnoma strinjam (5)	Povprečje	Standardni odklon
Lažja pridobitev zaposlitve v prihodnosti	5,4 %	5,4 %	20,3 %	39,2 %	29,7 %	3,8	1,09
Zaposlitev v organizaciji, v kateri opravljate študentsko delo	18,9 %	13,5 %	28,4 %	20,3 %	18,9 %	3,1	1,37
Povečanje lastnih kompetenc	0,0 %	1,4 %	12,2 %	26,5 %	50,00 %	4,4	0,75

Vir: lasten

Za možnost »Drugo« se je v anketi opredelilo 7 študentov. Vsi ti odgovori se navezujejo na finančno stanje. Trije odgovori so bili *denar*, en odgovor *plačilo*, eden *višji prihodki*, en odgovor *da preživim* in eden *zaradi zaslužka*. Na podlagi teh odgovorov sklepam, da je bilo mišljeno, da več kot imaš izkušenj z delom oziroma z različnimi vrstami dela, višjo imaš lahko potem plačo. Poleg tega pa je še vedno glavni motiv študentskega dela denar in tudi stvari, ki si jih lahko s tem denarjem študentje privoščijo – razna potovanja, izleti, nova oblačila, nove stvari in nenazadnje tudi finančna pomoč družini, če je ta v finančni stiski.

Najnižji standardni odklon je dobila trditev »povečanje lastnih kompetenc«, saj je pri njej najnižja razpršenost podatkov. Kar 64 anketirancev je na to vprašanje odgovorilo »se (popolnoma) strinjam«, torej vidimo tu najvišjo povprečno stopnjo strinjanja od vseh treh trditev. Najvišji standardni odklon pa ima trditev, da se bodo kasneje zaposlili v organizaciji, v kateri opravljajo študentsko delo, torej pride tu do večje razpršenosti odgovorov.

Grafikon 9: Razlogi za pridobitev izkušenj od opravljanja študentskega dela

Vir: lasten

Sledi analiza razlogov študentov za pridobitev izkušenj od opravljanja študentskega dela. V tabeli 4 lahko vidimo vse ocene anketirancev, na grafikonu 9 pa povprečne ocene anketirancev. Najmanj študentov, ki opravljajo študentsko delo, pravi, da ga opravljajo zato, da bi dobili zaposlitev v organizaciji, v kateri delajo. Povprečno strinjanje s to trditvijo znaša 3,1. V Sloveniji torej študentje niso prepričani o tem, da bi redno zaposlitev lahko dobili tam, kjer opravljajo študentsko delo. Lažja pridobitev zaposlitve v prihodnosti je dobila povprečno oceno 3,8. Po tem sklepam, da študentje v Sloveniji zaupajo temu, da z izkušnjami lažje prideš do zaposlitve, in se zato tudi pogosteje odločajo za študentsko delo. Najpomembnejše pa se jim v povprečju zdi to, da povečajo lastne kompetence, saj povprečna ocena znaša kar 4,4. S študentskim delom lahko pridobijo veliko kompetenc, kot so na primer delo v skupini, komunikativnost, prijazno in umirjeno delo z ljudmi, torej veliko veščin in znanj, ki jih na fakulteti ali pa v svojem prostem času ne dobijo. To pa so izkušnje, ki jih išče zelo veliko delodajalcev – tako imenovane mehke izkušnje.

V raziskavi Eurostudent VI so ugotovili, da 66,5 % študentov, starih od 22 do 25 let, dela zato, da bi pridobili delovne izkušnje. Pri študentih, starih od 25 do 30, jih 68 % dela zaradi delovnih izkušenj in kompetenc, ki jih pridobijo s študentskim delom. Raziskava Eurostudent VI je prav tako ugotovila, da je najpomembnejši razlog za opravljanje študentskega dela finančni priliv, in sicer se s tem strinja 66,1 % študentov. Torej denar, ki ga zaslužijo zase in za stvari, ki si jih želijo (izleti, potovanja, nova oblačila, nove stvari, pomoč družini/drugim ali nenazadnje tudi preživetje iz meseca v mesec). Leta 2016 je 12,4 % študentov študentsko delo opravljalo zato, da so finančno pomagali drugim, torej svoji družini ali partnerjem. Ugotovili so, da se z višjo starostjo študentov viša tudi

odstotek motivacije za študentsko delo, zaradi finančnih prilivov študentov (Eurostudent, 2017c).

Ugotovitev obeh raziskav je, da so pred tremi leti študentje v kar velikem številu opravljali študentsko delo zato, da so pridobili delovne izkušnje in kompetence za naprej. Zaradi tega razloga tudi v sedanjem času veliko študentov opravlja študentsko delo. Živimo v prepričanju, da nas delovne izkušnje vodijo do boljših in bolje plačanih zaposlitev. Glavni razlog pa je, da smo prepričani, da bomo tako hitreje dobili službo po končani fakulteti. Vse to tudi drži, saj dobimo s študentskim delom po navadi izkušnje tudi z drugih področij (ki niso sorodna našemu študiju), zato so naše izkušnje bolj široke tudi glede karakternih značilnosti in smo tako bolj zanimivi bodočim delodajalcem.

Pri zadnjem vprašanju me je zanimalo, kako študentsko delo vpliva na študijski uspeh anketirancev. Ponudila sem jim štiri trditve. Prva izmed njih je ta, da bi z manjšo količino opravljanja študentskega dela imel/-a višje povprečje. Druga je, da bi z manjšo količino opravljanja študentskega dela bolj redno opravljal/-a študijske obveznosti. Tretja trditev se glasi, da zaradi opravljanja študentskega dela niso napredovali v višji letnik. Zadnja trditev pa je, da študentsko delo ne vpliva na študijski uspeh.

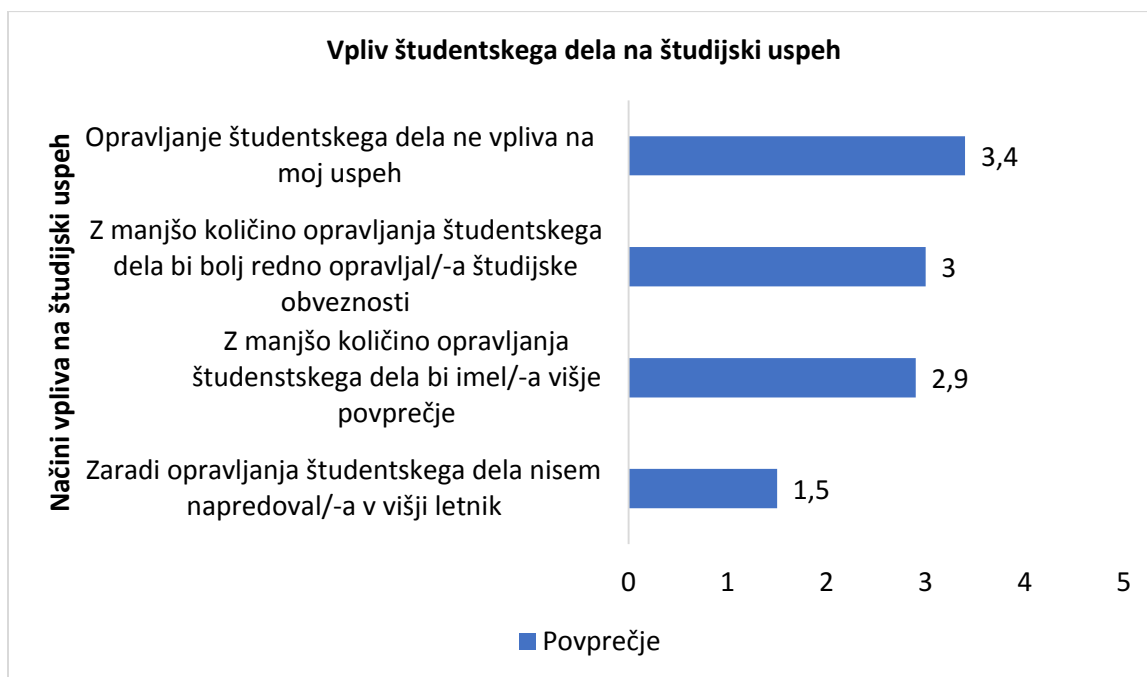
Tu je bilo ocenjevanje ponovno po stopenjski lestvici od 1–5, na kateri 1 pomeni – sploh se ne strinjam, 5 pa pomeni – popolnoma se strinjam.

Tabela 5: Vpliv študentskega dela na študijski uspeh

Trditev	Sploh se ne strinjam (1)	Ne strinjam se (2)	Se niti ne strinjam, niti strinjam (3)	Se strinjam (4)	Se popolnoma strinjam (5)	Povprečje	Standardni odklon
Z manjšo količino opravljanja študentskega dela bi imel/-a višje povprečje	17,6 %	13,5 %	35,1 %	24,3 %	9,5 %	2,9	1,22
Z manjšo količino opravljanja študentskega dela bi bolj redno opravljal/-a študijske obveznosti	16,2 %	17,6 %	24,3 %	31,1 %	10,8 %	3,0	1,26
Zaradi opravljanja študentskega dela nisem napredoval/-a v višji letnik	63,5 %	27,0 %	5,4 %	1,4 %	2,7 %	1,5	0,88
Opravljanje študentskega dela ne vpliva na moj uspeh	6,8 %	14,9 %	31,1 %	23,0 %	24,3 %	3,4	1,21

Vir: lasten

Grafikon 10: Vpliv študentskega dela na študijski uspeh

Vir: lasten

Sedaj se bom posvetila povezavi med študentskim delom in študijem. V tabeli 5 so prikazani rezultati ankete, na grafikonu 10 pa povprečne vrednosti odgovorov anketirancev. Študentje se najmanj strinjajo z izjavo, da zaradi opravljanja študentskega dela niso napredovali v višji letnik. Ocena pri tem vprašanju je le 1,5, torej izkazujejo nestrinjanje z njo. Sklepam, da se študentje, če vidijo, da jim ne uspeva usklajevati študija in študentskega dela, kmalu odločijo za opustitev dela, kar storijo, preden bi morebiti prišlo do nenapredovanja v višji letnik. Naslednja trditev je, da bi z manjšo količino opravljanja študentskega dela imeli višje povprečje. Pri tem odgovoru se anketiranci očitno niso mogli prav odločiti, ali to drži ali ne, saj je povprečni odgovor 2,9, kar se uvrsti blizu »se niti ne strinjam, niti strinjam«. Sklepam, da niti ne vedo, ali to zares vpliva na njihov študijski uspeh ali ne. Naslednja trditev je, da bi z manjšo količino opravljanja študentskega dela bolj redno opravljali študijske obveznosti. Tudi pri tej trditvi je povprečna ocena 3,0 in se torej tudi tukaj niso mogli zagotovo odločiti, ali študentsko delo vpliva na njihovo opravljanje študijskih obveznosti. Zadnja trditev pa je, da študentsko delo ne vpliva na uspeh študenta. Tu je povprečna ocena nekoliko višja, 3,4, vendar se tudi ta nagiba bolj na sredino in ponovno izkazuje veliko neodločnost. Na podlagi odgovorov na vprašanje bi zaključila, da študentje niti ne vedo, ali študentsko delo vpliva na njihov študijski uspeh ali ne.

Najnižji standardni odklon vidimo pri trditvi, da študentje zaradi študentskega dela niso napredovali v višji letnik, kjer se jih je večina odločila, da se s to trditvijo ne strinjajo, zato prihaja do nizke razpršenosti odgovorov. Najvišji standardni odklon (ampak še vedno

nizek) pa ima trditev, da bi z manjšo količino študentskega dela bolj redno opravljali študijske obveznosti.

7 PRIMERJAVA SLOVENIJE IN HRVAŠKE PO RAZISKAVI EUROSTUDENT VI

V nadaljevanju bom primerjala Republiko Hrvaško in Republiko Slovenijo glede na rezultate raziskave Eurostudent VI po različnih kriterijih. Za začetek bom primerjala starostni profil študentov v obeh državah, ki so anketo izpolnjevali. V teh rezultatih prihaja do minimalnih odstopanj, saj je tudi na Hrvaškem, tako kot pri nas, precejšnja večina anketirancev v starostni skupini do 24 let. Starejši od 25 let predstavljajo precej majhen delež anketirancev (Eurostudent.eu, 2017a).

Glede na finančno stanje staršev v obeh državah so po anketi v grobem pri nas boljši rezultati na skoraj vseh stopnjah (premožni oziroma povprečno premožni starši). Preseneča pa me dejstvo, da se je v Sloveniji več študentov izreklo, da imajo njihovi starši zelo slabo finančno stanje. Na Hrvaškem je takih 5,7 % študentov, v Sloveniji pa 6,3 % (Eurostudent.eu, 2019).

Glavno vprašanje pa se veže na razloge za opravljanje študentskega dela v obeh državah, torej motivacija študentov za opravljanje študentskega dela. Za obe državi so postavljeni isti razlogi motivacije, s katerimi so študentje odgovarjali. Kot prvi razlog dela je v anketi naveden »za pokritje življenjskih stroškov«, torej, da študentje delajo zato, da pokrijejo stroške svojega bivanja (na primer hrana, stroški prostora, kjer bivajo in podobno). Na Hrvaškem se je za ta odgovor odločilo kar 74,6 % študentov, v Sloveniji pa 66,1 % študentov. Na Hrvaškem je to število za 8 odstotnih točk in pol višje, iz česar sklepam, da je finančno stanje Hrvatov slabše kot naše. To lahko razberemo tudi že iz prej omenjenega podatka, da imajo na Hrvaškem študentje precej nižje plače oziroma nižjo minimalno postavko kot pri nas. Seveda pa je treba vedeti, da so na to vprašanje odgovarjali vsi študentje, tisti, ki še živijo doma pri starših, in tudi tisti, ki so že začeli živeti sami, s partnerjem ali drugimi. Sklepam, da je ta odstotek ravno zaradi tega tako visok. Tisti, ki živijo sami, delajo za to, da si pokrijejo življenjske stroške (Eurostudent.eu, 2019).

Drugi razlog, ki je vključen v anketo, je »za pridobitev delovnih izkušenj«. To pomeni, da študentje delajo zato, da si pridobijo delovne izkušnje. Na tak način imajo več pomembnih kompetenc, ki jih upoštevajo delodajalci pri svojih bodočih zaposlenih. Poleg tega pa nam nekatere sposobnosti, ki jih pridobimo z različnimi vrstami dela, lahko pomagajo tudi v našem zasebnem življenju. Tretja trditev na anketi je, da »brez plačanega dela si študija ne morem privoščiti«. Na Hrvaškem se je s tem strinjalo 44,3 % anketirancev, pri nas pa 45,1 %. Lahko vidimo, da je številka pri nas za 0,8 odstotne točke višja kot na Hrvaškem, torej ni nekega velikega odstopanja. Študij je pri nas in tudi na Hrvaškem načeloma brezplačen, plačljiv je le izreden študij oziroma študij na zasebnih zavodih. Poleg tega pa pride do različnih stroškov pri nakupu učbenikov, knjig in ostalega študijskega gradiva, pri

prevozu do fakultete in nazaj ter podobno. Če pa študentje ne živijo doma, ampak na primer v študentskem domu, pa je seveda treba poravnati tudi strošek bivanja v domu. Menim, da je zaradi teh razlogov ta odstotek v obeh državah tako visok.

Zadnja točka motivacije za študentsko delo pa je »finančno podpiram druge oziroma jim finančno pomagam«. Na Hrvaškem je tak odgovor izbralo 26 % vprašanih, v Sloveniji pa 12,4 %. Na Hrvaškem je torej delež študentov, ki opravljajo študentsko delo zato, da finančno pomagajo drugim, približno enkrat večji (Eurostudent.eu, 2017c) To se mi zdi precej zaskrbljujoče, saj je namen študentskega dela načeloma to, da študent dela zase in za svoje potrebe. Ker pa življenjske razmere v nobeni izmed teh dveh držav niso ravno idealne, morajo študentje seveda poskrbeti za svojo družino, če ta nima dovolj. Nekateri študentje pa imajo tudi že svoje družine in morajo posledično poskrbeti zanje.

Primerjava ključnih razlik in podobnosti med Slovenijo in Hrvaško po raziskavi Eurostudent VI je prikazana v tabeli 6.

Tabela 6: Primerjava rezultatov raziskave Eurostudent VI med Slovenijo in Hrvaško

		Slovenija	Hrvaška
Starostni profil		Večina anketirancev do 24 let	Večina anketirancev do 24 let
Finančno stanje		Slabo finančno stanje: 6,3 %; povprečno več premožnih in povprečno premožnih	Slabo finančno stanje: 5,7 %; povprečno manj premožnih in povprečno premožnih
Motivacija za opravljanje študentskega dela:	– »za pokritje življenjskih stroškov«	66,1 %	74,6 %
	– »brez plačanega dela si študija ne morem privoščiti«	45,1 %	44,3 %
	– »finančno podpiram druge oziroma jim finančno pomagam«	12,4 %	26 %

Vir: lasten

8 ANALIZA HIPOTEZ

V diplomski nalogi sem postavila tri hipoteze, ki sem jih preverjala s pomočjo ankete in posledične analize pridobljenih podatkov. Prva hipoteza se je glasila, da se za študentsko delo v večjem številu odločajo študentje iz socialno bolj ogroženih družin.

Za preizkus te hipoteze sem uporabila statistične teste za analizo kontingenčnih tabel. V vzorcu je od 22 anketirancev, ki prihajajo iz socialno ogroženih družin, 21 takih, ki delajo preko študentskega servisa, kar znaša 94,5 %. Med tistimi, ki ne prihajajo iz socialno ogroženih družin, pa znaša ta delež 89,9 % (53 od 59 anketirancev). Ti podatki so predstavljeni v tabeli 7.

Tabela 7: Kontingenčna tabela za spremenljivki »socialna ogroženost« in »opravljanje študentskega dela«

		Ali poleg študija opravljate študentsko delo?		skupaj
		da	ne	
Ali menite, da živite v socialno ogroženi družini (imate nizke finančne prilive)?	da	21	1	22
	ne	53	6	59
Skupaj		74	7	81

Vir: lasten

Da bi ugotovila, ali je ta razlika med deležema (4,6 odstotne točke) statistično značilna, sem uporabila statistični test. Rezultati preverjanja so v tabeli 5.

Tabela 8: Rezultati testa hi-kvadrat

	vrednost	stopnje prostosti	asimptotična p-vrednost (dvosmerna)	natančna p-vrednost (dvosmerna)	natančna p-vrednost (enosmerna)
Pearsonov hi-kvadrat	0,64 ^a	1	0,42		
Popravek za zveznost ^b	0,13	1	0,72		
Razmerje obetov	0,72	1	0,39		
Fisherjev natančni preizkus				0,67	0,38
Linearna povezanost	0,63	1	0,43		
N	81				

a. Ena celica (25 %) ima pričakovano frekvenco manj kot 5. Minimalna pričakovana frekvenca je 1,90.

b. Izračunano samo za 2 x 2 tabelo.

Vir: lasten

Na podlagi tabele 8 vidimo, da uporaba testa hi-kvadrat ni ustrezna, saj ima 25 % celic premajhno pričakovano frekvenco, zato sem uporabila Fisherjev natančni preizkus. Iz tabele 8 razberemo, da enostranska p-vrednost znaša 0,383. Pri 5-% tveganju tako hipoteze ne morem potrditi. Ne morem torej z gotovostjo trditi, da se za študentsko delo v večjem številu odločajo študentje iz socialno bolj ogroženih družin.

Druga hipoteza se je glasila, da so glavni motiv za opravljanje študentskega dela delovne izkušnje oziroma povečanje lastnih kompetenc. Pri tej hipotezi nisem opravila nobenega testa, tako da je ta preverjena na opisnem nivoju. Hipotezo lahko potrdim, saj je rezultat izmed treh trditev pri tem vprašanju v anketi najvišji. Na razponu od 1–5 ima ta trditev povprečno oceno 4,4. Podatek lahko vidimo v tabeli 2 in na grafikonu 9. To pomeni, da se velika večina anketirancev s tem strinja, poleg tega pa tudi potrdi mojo hipotezo. Pokaže, da je glavni motiv med možnostmi, podanimi v anketi, ravno pridobitev in povečanje kompetenc, ki so zelo pomembne na trgu dela in pri bodoči zaposlitvi.

Za preverjanje tretje hipoteze – večja količina študentskega dela negativno vpliva na uspešnost študija – sem analizirala odgovore na eno anketno vprašanje, ki je imelo štiri trditve. Prva pravi, da bi anketiranec z manjšo količino opravljanja študentskega dela imel višje povprečje. Druga trditev je, da bi anketiranec z manjšo količino opravljanja študentskega dela bolj redno opravljal študijske obveznosti. Tretja trditev se glasi, da zaradi opravljanja študentskega dela anketiranec ni napredoval v višji letnik. Zadnja trditev pa pravi, da opravljanje študentskega dela ne vpliva na študijski uspeh anketiranca.

Tabela 9 prikazuje opisne statistike. Povprečni strinjanji s prvima dvema trditvama sta 2,95 in 3,03. Povprečno strinjanje s tretjo trditvijo pa je precej nižje, in sicer 1,53.

Tabela 9: Opisne statistike

	N	Povprečje	Standardni odklon	Standardna napaka povprečja
Z manjšo količino opravljanja študentskega dela bi imel/-a višje povprečje	74	2,95	1,22	0,14
Z manjšo količino opravljanja študentskega dela bi bolj redno opravljal/-a študijske obveznosti	74	3,03	1,26	0,15
Zaradi opravljanja študentskega dela nisem napredoval/-a v višji letnik	74	1,53	0,88	0,10

Vir: lasten

Da bi ugotovila, ali količina študentskega dela negativno vpliva na uspešnost, sem preverila, ali so ta povprečja značilno višja od 3 (srednja vrednost na mnenjski lestvici). V ta namen sem uporabila t-test za en vzorec. Rezultati so prikazani v tabeli 10.

Tabela 10: T-test za en vzorec

	Testirana vrednost = 3					
	t	stopnje prostosti	p-vrednost (dvosmerna)	razlika med povprečjem	95-% interval zaupanja za razliko	
					spodnja meja	zgornja meja
Z manjšo količino opravljanja študentskega dela bi imel/-a višje povprečje	-0,38	73	0,70	-0,05	-0,34	0,23
Z manjšo količino opravljanja študentskega dela bi bolj redno opravljal/-a študijske obveznosti	0,18	73	0,85	0,03	-0,27	0,32
Zaradi opravljanja študentskega dela nisem napredoval/-a v višji letnik	-14,41	73	0,00	-1,47	-1,67	-1,27

Vir: lasten

Rezultati statistične analize kažejo, da nobeno od povprečij ni značilno višje od 3. Pri prvi in tretji trditvi sta že vzorčni povprečji nižji od 3, pri tretji je celo značilno nižje od 3 (p-vrednost je manjša od 0,001). Pri drugi trditvi pa je p-vrednost $0,854/2 = 0,427$, kar je več od privzete 5-% stopnje značilnosti.

Hipoteze 3 tako ne morem potrditi. Anketiranci namreč menijo, da količina študentskega dela ne vpliva na njihovo povprečje, pravočasnost opravljanja študijskih obveznosti in na napredovanje v višji letnik.

9 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi sem ugotavljala in raziskovala vidike študentskega dela. Posvetila sem se zakonski ureditvi študentskega dela pri nas, poleg tega pa tudi zakonski ureditvi študentskega dela na Hrvaškem. Opredelila sem definicijo motivacije in študentskega dela. Velik poudarek sem namenila raziskavi Eurostudent VI, v kateri so ugotavljali stanje študentov po evropskih državah. Raziskava je potekala leta 2016 in je bila usmerjena v več kategorij, med katere spadajo socialno stanje študentov, študentsko delo in razlogi za opravljanje študentskega dela, vrste in načini študija, mobilnost študentov, bivanjske razmere, ocena študija in njihovi načrti za prihodnost. Sama sem se v nalogi posvetila le nekaterim točkam izmed teh, in sicer tistim, ki so bile pomembne za mojo raziskavo.

Najboljši način za pridobitev podatkov, ki bi dali odgovore na moja vprašanja in mi pomagali potrditi oziroma zavreči hipoteze, se mi je zdela spletna anketa. Poleg tega mi je bila pomemben vir informacij tudi mednarodna raziskava Eurostudent VI, ki sem jo uporabila pri primerjavi podatkov za Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško v letu 2016. V tem delu me je zanimalo predvsem, katera država izmed obravnavanih ima boljše stanje oziroma ali pride med njima do velikih odstopanj. Ugotovila sem, da je stanje relativno podobno med obema in ne prihaja do nekih velikih razlik. Razlika med tema državama se kaže bolj v zakonski ureditvi študentskega dela. Na Hrvaškem poznajo dve vrsti »študentskih servisov«, in sicer enega za dijake in posebnega za študente, pri nas pa obstaja en servis, ki obravnava tako dijake kot študente. Do razlike med državama prihaja tudi pri urni postavki, ki je v Sloveniji občutno višja kot na Hrvaškem. Pri nas minimalna urna postavka znaša 4,13 EUR neto, na Hrvaškem pa zgolj 3,17 EUR neto, torej je razlika skoraj 1 EUR na uro.

Postavila sem si tri cilje, iz katerih sem izpeljala tudi tri hipoteze. Z anketo sem pridobila podatke, s katerimi sem te cilje in hipoteze analizirala. Zanimalo me je, ali se za študentsko delo pogosteje odločajo študentje iz socialno ogroženih družin. Sklenila sem, da ne morem trditi, da se za opravljanje študentskega dela v večji meri odločajo študentje iz socialno ogroženih družin. Razlika med obema rezultatoma je premajhna.

V drugi hipotezi sem se spraševala, ali so glavni motiv za opravljanje študentskega dela delovne izkušnje. Na to hipotezo sem odgovorila na opisni način, s pomočjo tabel iz ankete. V anketi sem pri tem vprašanju ponudila tri odgovore, kot je vidno v prilogi 1. Najvišjo oceno med tremi ponujenimi možnostmi je dobila trditev, da študentje opravljajo študentsko delo zaradi pridobitve novih kompetenc, ki jim lahko pomagajo pri bodoči zaposlitvi. Na petstopenjski lestvici je ta odgovor dobil povprečno oceno 4,4.

S tretjo hipotezo pa sem raziskovala, ali opravljanje študentskega dela vpliva na študijski uspeh ali ne. Tudi te hipoteze ne morem potrditi, saj anketiranci menijo, da količina študentskega dela ne vpliva na njihov študijski uspeh.

Ena izmed bolj zanimivih ugotovitev pa je ta, da kar 91 % študentov opravlja vsaj eno obliko študentskega dela – torej študentsko delo opravljajo vsaj občasno ali med študijskimi počitnicami. Pred tem sem bila prepričana, da je ta številka nižja. Drži pa, da če bi v svojo anketo vključila tudi dijake, in ne samo študente, bi bila ta številka skoraj gotovo nižja. Podatek, ki me je precej presenetil, je ta, da je slaba četrtnina anketirancev odgovorila, da živi v socialno ogroženi družini z nizkimi finančnimi prilivi. To pomeni, da je država na nekem delu zatajila, tudi z denarno pomočjo študentom, torej z državnimi štipendijami, ki so občutno prenizke.

Problem svoje diplomske naloge vidim v tem, da sem morda zajela premajhen vzorec anketirancev. Kot drugo je tudi razmerje med količino moških in ženskih anketirancev zelo neenakomerno. Večina anketiranih je žensk, tako da bi morebiti z bolj enakomerno porazdelitvijo prišla do drugačnih rezultatov. Težavo vidim tudi v tem, da je nad 90 % študentov takih, ki študirajo po rednem programu in tako za študij ne plačajo ničesar. Če bi mi odgovorilo več izrednih študentov, bi lahko primerjala tudi razmerje med rednimi in izrednimi študenti ter količino študentskega dela vsake izmed teh dveh skupin. Tako bi videla, koliko cena študija dejansko vpliva na študente, njihovo finančno stanje in na njihovo količino študentskega dela. V tej temi vidim dobro priložnost za nadaljnje raziskovanje. Poleg tega je ostalo odprto še vprašanje s področja opravljanja študentskega dela, in sicer, ali študentje, ki živijo v študentskem domu ali sami, opravljajo več študentskega dela kot tisti, ki živijo doma pri starših.

Kot študentka tudi sama opravljam študentsko delo. Zdi se mi zelo koristno zaradi izkušenj v praksi. Na fakulteti smo sicer imeli en mesec obvezne prakse v izbrani organizaciji, vendar sem s študentskim delom v podobni organizaciji pridobila občutno več izkušenj kot z obvezno prakso. Morda zato, ker si za študentsko delo plačan (za prakso praviloma ne) in te zaposleni naučijo čim več stvari, da jim lahko čim bolj pomagaš. Za študentsko delo se bolj ali manj odločamo skoraj vsi študentje, ne glede na finančno stanje družine. Na podlagi finančnega stanja družine prihaja do razlik samo pri razlogu, zakaj študent dela (morda je pri nekom razlog, da pomaga družini, pri drugem pa, da sebi privoščiti karseda največ). Menim, da je študentsko delo za študente pomembno, saj imamo od njega več koristi kot slabosti in nam skozi študijsko življenje pomaga finančno pa tudi s pridobljenimi izkušnjami. Tako nam olajša življenje in zaposlitev v prihodnosti.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

- Antić, K. (2006). *Študentsko delo in zaposlovanje mladih*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Dekleva, K., Simoniti, I., & Kampl, T. (2014). *Študentsko delo in zaposljivost mladih (policy paper)*. Ljubljana: Inštitut za kreativne raziskave mladine.
- Eurostat. (b.d.). *Youth unemployment by sex, age and educational attainment level*. Pridobljeno s <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTabLeAction.do>
- Eurostudent.eu. (12. 12. 2017a). *Age profile of students*. Pridobljeno s http://dev.his.de.klient.veebimajutus.ee/#countries=%5B%22SI%22%5D&topic=age_s
- Eurostudent.eu. (12.12. 2017b). *Eurostudent VI*. Pridobljeno s http://dev.his.de.klient.veebimajutus.ee/#countries=%5B%22HR%22%2C%22SI%22%5D&topic=work_motive_all_reasons
- Eurostudent.eu. (12. 12. 2017c). *Students' motivation for employment alongside studies*. Pridobljeno s http://dev.his.de.klient.veebimajutus.ee/#countries=%5B%22SI%22%5D&topic=work_motive_all_reasons
- Eurostudent.eu. (12. 12. 2017d). *Time budget of students by type of activity*. Pridobljeno s http://dev.his.de.klient.veebimajutus.ee/#topic=time_budget_all&countries=%5B%22AT%22%2C%22HR%22%2C%22FR%22%2C%22DE%22%2C%22IT%22%2C%22NL%22%2C%22SI%22%5D
- Eurostudent.eu. (12. 12. 2017e). *Eurostudent IV Database (Data Reporting Module)*. Pridobljeno s <http://dev.his.de.klient.veebimajutus.ee/>
- Hall, R. (2010). The work–study relationship: experiences of full-time university students undertaking part-time employment. *Journal of Education and Work*, 23(5), 439–449.
- Klanjšek, R., Lavrič, M., Tavčar Kranjec, M., Flere, S., Kirbiš, A., Zagorc, B., & Boroja, T. (2014). *Mladina 2013: Življenje v času deziluzij, tveganja in prekarnosti*. Maribor: CEPYUS; Zagreb: FES.
- Krajnc, A. (1982). *Motivacija za izobraževanje*. Ljubljana: Delavska enotnost.
- Mayer, J. (1994). *Vizija ustvarjalnega podjetja*. Ljubljana: Založba Ikra.
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Republika Hrvatska. (7. 12. 2018). *Odluka o iznosu minimalne naknade za obavljanje studentskih poslova za 2019. godinu*.

Pridobljeno s [https://mzo.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Obrazovanje/VisokoObrazovanje/StudentskiPoslovi//4629875-Odluka%20o%20iznosu%20minimalne%20naknade%20za%20obavljanje%20studentskih%20poslova%20za%202019.%20godinu\(6772085\).pdf](https://mzo.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Obrazovanje/VisokoObrazovanje/StudentskiPoslovi//4629875-Odluka%20o%20iznosu%20minimalne%20naknade%20za%20obavljanje%20studentskih%20poslova%20za%202019.%20godinu(6772085).pdf)

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (b.d.). *Začasno in občasno delo dijakov in študentov*. Pridobljeno s http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/delovna_razmerja/zacasno_in_obcasno_delo_dijakov_in_studentov/

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (b.d.). Nacionalno poročilo evroštudent IV 2016–2018. Pridobljeno s https://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EVROSTUDENT_VI_Porocilo_SLO.pdf

Rihtarič, D. (2016). *Prednosti in slabosti študentskega dela* (diplomsko delo). Maribor: Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor.

Souto-Otero, M., Ulicna, D., Schaeplens, L., & Bognar, V. (2012). *The impact of non-formal education in youth organizations on young people's employability*. Pridobljeno 1. 8. 2019 s https://issuu.com/yomag/docs/reportnfe_print

Študentska organizacija Slovenije. (15. 7. 2017). *Študentsko delo*. Pridobljeno s <http://www.studentska-org.si/studentski-kazipot/studentsko-delo/>

Trbanc, M. (2005). *Zaposlovanje in brezposelnost mladih*. Maribor: Založba Aristej.

Uhan, S. (2000). *Vrednotenje dela II*. Kranj: Založba Moderna organizacija v okviru FOV.

Ule, M. & Miheljak, V. (1995). *Prihodnost mladine*. Ljubljana: DZS, d.d.

Zakon o obavljanju študentskih poslova. NN 96/18. Pridobljeno s <https://www.zakon.hr/z/1173/Zakon-o-obavljanju-studentskih-poslova>

Zlatović, D. & Galić, A. (b.d.). *Novi pravni okvir uređenja obavljanja študentskih poslova u Republici Hrvatskoj*. Pridobljeno s <https://hrcak.srce.hr/216453>

ZPIZ. (18. 5. 2016). *Izpis dopolnjene pokojninske dobe na podlagi opravljanja začasnega in občasnega dela dijakov in študentov*. Pridobljeno 5. 9. 2019 s <https://www.zpiz.si/cms/?id=2&inf=733>

VIRI

Slovar slovenskega knjižnega jezika. (1995). Ljubljana: DZS

PRILOGE

PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK

Spoštovani, sem Špela Rztresen, študentka Fakultete za upravo in za izdelavo svoje diplomske naloge analiziram motivacijo študentov za opravljanje študentskega dela. Prosim, če si vzamete nekaj minut in s klikom na Naslednja stran pričnete z izpolnjevanjem ankete. Za sodelovanje se vam lepo zahvaljujem.

1. Na kakšen način študirate?
 - Reden študij
 - Izreden študij

2. Kje živite v času študija?
 - Pri starših
 - V študentskem domu ali najemu
 - S parterjem/ko

3. Ali menite, da živite v socialno ogroženi družini (imate nizke finančne prilive)?
 - Da
 - Ne

4. Ali poleg študija opravljate študentsko delo?
 - Da
 - Ne

5. Kako opravljate plačano študentsko delo?

Spodaj so našteje trditve, povezane s časom opravljanja študentskega dela. Na lestvici od 1 do 5 ocenite, v kolikšni meri se strinjate z njimi (1 – popolnoma se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

 - V času predavanj in vaj
 - Med izpitnim obdobjem
 - Med počitnicami

6. S kakšnim razlogom si želite pridobiti izkušnje od opravljanja študentskega dela?

Spodaj so našteje trditve, povezane s pridobivanjem izkušenj od opravljanja študentskega dela. Na lestvici od 1 do 5 ocenite, v kolikšni meri se strinjate z njimi (1 – popolnoma se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

 - Lažja pridobitev zaposlitve v prihodnosti
 - Zaposlitev v organizaciji, v kateri opravljate študentsko delo

- Povečanje lastnih kompetenc
 - Drugo
7. Zakaj menite, da opravljanje študentskega dela vpliva na vaš uspeh pri študiju?
Spodaj so našteje trditve, povezane z vplivom študentskega dela na vaš uspeh pri študiju.
Na lestvici od 1 do 5 ocenite, v kolikšni meri se strinjate z njimi (1 – popolnoma se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)
- Z manjšo količino opravljanja študentskega dela, bi imel/a višje povprečje
 - Z manjšo količino opravljanja študentskega dela, bi bolj redno opravljal/a študijske obveznosti
 - Zaradi opravljanja študentskega dela nisem napredoval/a v višji letnik
 - Opravljanje študentskega dela ne vpliva na moj uspeh
8. Spol:
- Moški
 - Ženski
9. Katero stopnjo študija obiskujete?
- Dodiplomski študij
 - Magistrski študij
 - Doktorski študij
10. V katero starostno skupino spadate?
- Od 18 do 20
 - Od 21 do 22
 - Od 23 do 24
 - Od 25 do 26
 - 27 ali več

URL naslov ankete: <https://www.1ka.si/a/228233>